

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasrnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest IV. Egyetem-utca 4. sz.

A rendőrkutya.

Ita Protector Securitatis.

A modern rendészet a személyazonosság megállapításának eddig egyedül állott primitív eszköze: a személyleírás mellé odaállította a fotografiát, az antropométriát és a daktiloskopiát s ezen modern tudományos eszközök felhasználásával meglepő biztossággal csoportosítja a bizonyítékokat és különösen az ujjnyomat összehasonlításával egészen szükre vonta azt a közt, a mely a gonosztevőnek még kibuvást engedhet.

De a bizonyítási eljárás előbb felsorolt eszközei még nem elegendők arra, hogy a nyomozó közeg faradságos munkájának sokoldalú kellékeit teljesen kimerítsék. Azért egy további segédeszköz után kellett körültekinteni, mely hivatva van az ember sokszor fogvatékos érzékeit, néha észszel határos ösztönével kiegészíteni. És így közel állott azon kísérlet, mely — a vadász nyomozótársán okulva — a kutyát állította a nyomozó egyén szolgálatába.

Az ebbeli kísérletek ezelőtt mintegy 15 évvel kezdtek meg, de gyakorlati értékesítésük csak az utolsó években öltött komoly alakot. Fájdalom, itt is a kezdet nehéz küzdelmei s az ember kényelmes konzervativizmusa oly akadályokat képeznek, melyek leküzdésénél sokszor a neveltségesség öls hatásának ellensúlyozására is jó adag szívósságra van szükség.

A rendőrkutya gyakorlati alkalmazásában Németország jár elől. Ennek bizonyítékául szolgálhat azon tény, hogy már több mint 100 német város rendőrsége alkalmazza a kutyát szolgálati célokra s egyedül a porosz kir. csendőrségnek jelenleg 250 szolgálati kutyája van.

De Franciaország, Svájc, Belgium, Angol- és Olaszország, sőt Oroszország is nap-nap mellett mind sűrűbben alkalmazza a kutyát a nyomozó szolgálatban s ezen országok szaklapjai sokszor hánulatba ejtő eredményekkel számolnak be.

Ezen számadatok és ténykörülmenyek a legékeesebben szóló bizonyítékai annak, hogy a rendőrkutya-mozgalomnak van célja, van létjogosultsága.

Ezen hatások befolyása alatt létesült ezelőtt mintegy két évvel az osztr.-magy. rendőrkutya-egyesület, a mely

nagyon is igénybe vessi annak a kevés lelkes férfinak ügybuzgó szívósságát, a kik önzetlen kitartással állottak az ügy szolgálatába.

Reményünk van, hogy rövid idő múlva egy külön magyar rendőrkutya-egyesület fog létesülni, mely hivatva lesz a rendőrkutya-mozgalomnak hazánkban is kellő lendületet adni.

A rendőrkutya gyűjtőnév azonban ne ejtse senkit tévedésbe. Nemesak az állami- városi- és határrendőrség veszi hasznát szolgálatban a kutya kiváló tehetségeinek, hanem hűséges támogatója lesz az a portyázó és nyomozó esendőnek, a határszélen esempőszetet ellenőrző pénzügyőrnek épűgy, mint a vadászokkal állhudo harezban álló erlészeti és vadászati személyzetnek is.

Sőt Németország nagyobb városaiban már a penzeslevélhordók mellé is odaállították a kutyát védőül.

El kell ismernünk azt, hogy egy nagy város forgalmas belterületén, aszfalt- és gránit-burkolaton a kutya szimatjának nem vehetjük oly hasznát mint vidéken, de mégis meg kell kerakáztatnunk azon állítást, hogy igenis, egy jószimatu kutyának egy nagyváros bünygyi nyomozásaiban is kiváló szerep jut. Hisz a legtöbb büncselekmény az éj lople alatt épen akkor követtetik el, midőn legkevesebb a forgalom. És mert épen egy nagyváros gyorsított közlekedési viszonyai mellett követtheti a nyomozás majdnem eszményi közvetlenséggel a tett végrehajtását és felfedezését; a nyom felvétele és annak követése ily alkalmakkor a nagyváros forgatagában is sikeresen vihető keresztül.

De vegyük csak a mi fővárosunk viszonyait és alkalmazzuk az elméletet ezekre a viszonyokra. Igen jól tudjuk, hogy Budapest gonosztevői nem a főváros belterületén, hanem Újpesten, Rakospalotán, Erzsébetfalván, Budafokon, Kispesten, Kossuthfalván stb. húzódnak meg s ha egy-egy vállalatuk benn a fővárosban sikerült, megint csak oda vonulunk vissza. Nem természetes-e, ha a tett helyszínén visszamaradt a tettetstől származó nyom vagy tárgy után talán több kutya által felvett testszagot a nevezett gyanus helyeken felkerestetjük és tovább követtetjük? Vagy nem lehet-e a kutya akkor is kiváló szolgálatot, ha több előállított gyanus egyén közül szimat utján kell a valódi tettetst kiválasztani?

STOWASSER JÁNOS osztr. és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir. honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia által hangszerkészítője, az Orosz és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása oleón eszközölteknek. Arjegyzők minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.** 6

Ha tehát egy nagy város rendőrsége másra, mint a mondott czélokra nem is veszi nagy basznát a kutyának, annak segélyéről ez a rendőrség, melynek értelmes jól iskolázott személyzete van, melynek ügyes detektívek állanak rendelkezésére, mely a bizonyítási eljárásnál fényképezést, antropometriát, daktiloskopiát alkalmaz, melynek egy szemfüles riportter-gárda segítkezik: arról ez a rendőrség könnyen lemondhat. De hogyan állunk mindeme tekintetekben a vidéken? Ott a felsorolt tényezők vagy egészen biányoznak, vagy csak részben és fogyatékosan vannak meg. Itt lépbet a rendőrkutya nagy sikerrel akcióba.

A kérdés most már csak az, hogy milyen módon szereztessék be a szükséges kutya-anyag és hogyan történjék a kutyák eltartása? A beszerzés magántenyésztőktől felette költséges s így ehhez a módhoz egyes rendőri vagy csendőri közegek alig folyamodhatnak. Egy fiatal 8—10 hetes fajkutya belekerül 50—60 koronába. Németország az állami költségvetésbe a múlt évben 27,000 márkát állított be egy tenyészállomás létesítésére. Mi — legalább egyelőre — saját erőnkre vagyunk utalva s csakis társadalmi uton s a létesítendő egyesület segélyével állithatunk fel egy ily tenyészállomást, hol a tenyésztést 2—3 párral kezdve el, egynébány év alatt egy tekintélyes számú kutya-anyagot állithatunk a csendőrség szolgálatába (mert akkor már egynébány szomszédos őr összefogva egy-egy tenyészállomást képezne).

Persze egy tenyészállomás létesítése korántsem kerülne a fennidézett nagy összegbe, mert a kutyák már egészen fiatalon adatnának ki a vállalkozónak, hogy ő maga nevelje magának kutyáját, mert minden vezető a maganevelt kutyával boldogulhat legjobban.

A vezetők kiképzésére a porosz királyi csendőrségnél eddig nyolcz tanfolyam lett tartva 8—8 heti tartammal. Nálunk ily tanfolyamokat a na yváradí központi iskolában könnyen lehetne létesíteni és az ott kiképzett vezetőket az idomítás továbbfejlesztésére majd az őrökön alkalmazni.

A mi az élelmezést illeti, az a csendőrségi őrökön alig ütköznék valamely akadályba, mert minden közgazdálkodásnál akad annyi bulladék, hogy azt csak csekély Fattinger-féle husrostos kutyalepénynyel kellene pótolni. Mintán ezen lepény ára kilogrammonként 45 fillérbe kerül, egy kutyának tartása nem kerül többbe, mint havi 3—4 koronába s ennyi ebtartási-átalány lenne rendszeresítendő.*

A kutyának a csendőrség szolgálatában védő és nyomozó szerep jut.

Mint védőkutya hivatva van a csendőrt portyázásai

* Ha figyelembe vesszük azt, hogy a kutya alkalmazása mellett bátran be lehetne hozni az egy főből álló járőröket, a kincstárnak ezen csekély kiadása bőséges megtérülne.

alkalmával követni; őt itt és kivált leszállásnál és pihenésnél, a fenyegető veszélyre figyelmeztetni; megtámadtatás esetén megvédeni; menekülőket üldözni és míg a csendőr odaér feltartóztatni; fedett terepréseket átkutatni; oly esetekben, midőn vezetője egyedül nem boldogulhat, a legközelebbi őrötől vagy egy közelben portyázó járőről segélyt hozni, vagy az őrre jelentéseket vinni; végre vízbefulókat a partra hűzni.

Mint nyomozó, magasan fejlett szaglási érzékével kapott szimat után a tett színhelyén a tettestől visszamaradt lábnyom vagy tárgy szaga után a tettes menekülésének irányát meghatározza; több gyanúsított közül a tettest kiválasztja; tárgyakat, melyek a tettes szagát felvették, előhoz vagy — ha ez nem lenne lehetséges — megugatás által jelez; elveszett gyermekeket vagy tárgyakat felkutat, stb.

Fegyelem az alapja minden idomításnak s így fel se tétélezhetjük, hogy egy jól idomított kutya valakit parancs nélkül megharapjon; de ha a támadót vagy menekülőt meg is harapja, csak kevesebb veszéllyel jár ez, mint ha a támadó vagy menekülő a csendőr lövő vagy szál-fegyverének hatásával köt ismeretséget.

A rendőrkutyának bátornak, fürgének, értelmesnek és minden időjárásra alkalmas mezzel borítottnak kell lennie. Eddig négy faj mutatkozott e czélra legalkalmasabbnak és pedig: A német juhászkutya, az auredalterrier (érdél-terrié), a Dobermann-pines és a Rotweiler. Ezek megválasztása lehet izlés dolga is; de én a német juhászkutyának adom az elsőbbséget. Kísérletet lehetne azonban a nem fehér magyar juhászkutyával és a komondorral is tenni.

Ha már most a kutya megvan, kérdés tárgyát annak idomítása képezi. Németországban eddig hat idomítási utasítás jelent meg. Mindezek többé-kevésbé alkalmasak; de nagyobb részét hosszadalmas eljárással és neha erőszakos eszközök alkalmazásával vezetnek czélhoz.

Egy év előtt egy idomítási utasítás jelent meg a német könyvpiacra, mely általános feltűnést keltett és hivatva van az idomításnak egészen új irányt szabni. Szerzője Most Konrád porosz királyi rendőrbiztos és a porosz királyi csendőrségnél megtartott tanfolyamok vezetője. Most tagadásba veszi azt, hogy a kutyának esze, gondolkodási és szabad elhatározási képessége van. De igenis van lelke és lelki ösztöneinek két főrugója van: a táplálkozás és nemi ösztönének kielégítése. A kutya csak azt teszi szívesen, a mi neki kedvet okoz és kerüli vagy elmulasztja mindazt, a mi kedvtelenségi érzést idéz elő. Az idomításnál tehát fődolog az, hogy kedvérések keltessenek ott is, a hol a kutya a tőle követelt cselekvésben saját hasznát nem látja; mert ő csak azt teszi, a mi neki hasznot ígér. Főjellemonása az önzés, az egoizmus.

Az idomítás alapja tehát az, hogy: a kutya lelké-

A legjobb órák, ⁴⁷

legszilárdabb ékszer, egyszerűtől a legdrágábbig, ugy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.
Javitások 5 évi jótállás mellett.
ArJegyzék ingyen!

Megtámasztott ház a Batthyány-utcában.

Kecskemét pusztulása. Házak a nyár-utcában.

hez kell férközni és oktatását lélektani alapon felállítani.

És ezen alapon 14 fonetikus hangjel felhasználásával napi négyórás munka mellett az intelligens kutyát nyolcz hét alatt ki lehet képezni mindarra, a mire neki mint véd- és nyomozó kutyának szüksége van.

Ha talán a napi négyórás munka soknak és fárasztónak mutatkozik, napi kétórás munkával kétannyi idő alatt lehet a kutyát kiidomítani s így elérni azt, hogy a nyolcz hónapos kutyát véve idomítás alá, azt egyéves korában már tökéletesen kiidomítottuk. Természetesen ez csak egyes kiváló egyedekre szól s általában legelőszerebb a kutyát egyéves korában idomítás alá vonni; de akkor teljes komolysággal és kitartással hozzálatni. Ehhez azonban legalább napi kétórás foglalkozás szükséges, mert a mit a kutya kevesebb idő alatt betanul, azt egyik napról a másikra elfelejti s minden nap szükséges az előzőleg megtanultakat ismétetni és a kiképzés után is a kutyát állandóan gyakorlatban tartani.

A m. kir. VI. számú csendőrkerületi parancsdokságnál az 1898. évben lett egy kis füzet „Utasítás a rendőrkutya idomítására” kiadva. Ez az akkor létezett német szakmunkák felhasználásával lett összeállítva s természetesen csak szorény igényeknek felelt meg. Azóta a rendőrkutya-ügy is egy nagy lépéssel haladt előre.

Hazánkban senki sem bír annyi gyakorlati tapasztalattal e téren, hogy képes lenne egy ily idomítási utasítást önállóan szerkeszteni. S tudtommal egy olyan nem is létezik.

Mint a rendőrkutya-ügynek sok év óta lelkes barátja, ezen a hiányon akartam segíteni és Most művét magyarrá fordítottam. A mű körülbelül szeptember hó végén hagyja el a sajtót és az előfizetési felhívások szeptember elején fognak kibocsáttatni.

A mű előfizetési ára 3 K, bolti ára 4 K 50 fillér lesz (a német eredeti ára 5 K 40 fillér).

A tiszta jövedelem egy része a csendőrségi internátus javára, egy része egy rendőrkutya-tenyésztőállomás létesítésére fog fordíttatni.

A nyomozó kutya.

Irta: Betörő.

Vitakozás közben tisztulnak az eszmék. Ha pedig a vita a nyilvánosság előtt zajlik le, mindenki hasznára fordíthatja a helyeset, esetleg saját véleményét is megalkothatja.

Havranek János hadnagy úr a f. évi 31. számú Csendőrségi Lapokban immár másodizben pendít meg egy életre való és hasznos eszmét. Az eszmének magam is híve vagyok, kivétel tekintetében azonban más a véleményem.

A pozsonyi rendőrkutya-vizsga tényleg igen jó iskola volt, mert a ki azt látta, látta az „eredményt”. Hol van azonban ez a kezdettől, a kiképzéstől. Lehet valaki jó vadászkutya idomító és érthet a próbádressurához, de teljesen laikus a rendőrkutya idomítás terén.

A ki az erre vonatkozó német szakirodalmat tanulmányozta (sajnos, magyar még alig van) igen jól tudja, hogy a sok, eddig használatban volt rendszer közül az a jó, a melyik a kutya ösztönére alapítva, az értelmi fejlesztést tüzi ki feladatául.

Ehhez azonban egy igen nagy adag türelmen kívül külön képesség is kell.

Kényszerítéssel nem érünk el a kutyával semmit, hanem meg kell a kutyát érteni, meg kell tudni értelnünk magunkat, hogy mely cselekmény hasznos a kutyának, illetve mely tétével tud kellemtelen érzést elkerülni.

Ezért tehát korántsem elegendő, ha valaki a pozsonyi kutyaversenyt látta, hanem kedv, türelem és főleg idő szükséges.

Az első és főkéllék, hogy az idomító a kutyát magához szoktassa. Erre szükséges hogy a gazdán kívül más a kutyának enni ne adjon, sőt mással ne is érintkezzen.

Az az állítás, hogy nyolcz hét alatt ki lehet egy kutyát képezni, az átlagos képességű kutyáknál alig állja meg helyét; 5—8 hónap ellenben nézetem szerint talán sok.

Egy közepes képességű, de fajkutya idomítására 4—5 hónapot számítok. Naponta 1/2—1 órát a kutyával foglalkozni határozottan kevés. A mellett, hogy a kutyának folyton a gazda körül kell lenni, az az idomítás főkélléke, hogy a kutya megnyilvánuló természetes ösztöneit, melyeket hasznunkra fordíthatunk, fejlesszük, viszont rögtön észre kell venni a hibákat és gyökerükben kiirtani.

Ez pedig egy embert teljesen lefoglal. Az örsön elhelyezett csendőrnek gyakran napokat kell órszállomásától távol lenni, a kutyát a szolg. ut. értelmében azonban otthon kell, hogy hagyja. Ki fog azalatt a kutyával foglalkozni?

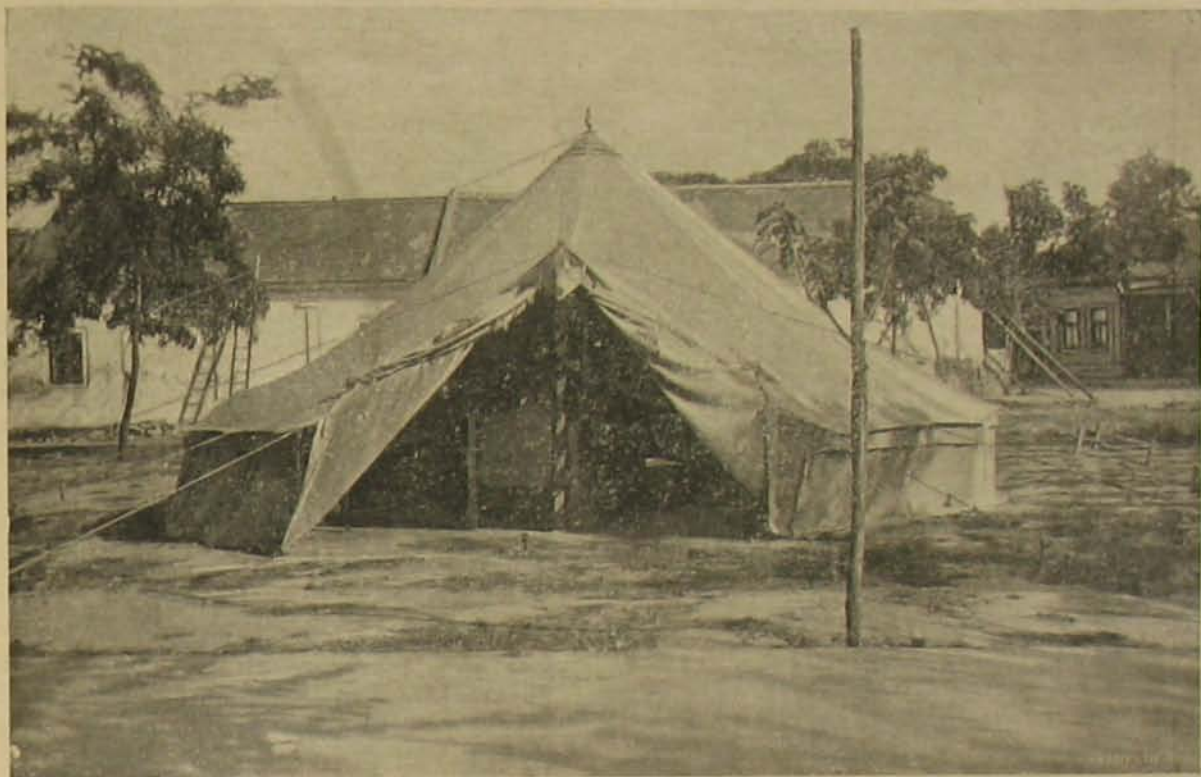
Más ember; más rendszer. Másra tehát nem bízható. A már megkezdett idomítás közben szünetelni erős visszaesést szül s végeredményében a kutya elkanászodik.

Vidéki szakasparancsnok szintén ritkán foglalkozhatik kutyával, mert a szemleutazás, kivizsgálás és kiszállások megfosztják idejétől; honnlétekor pedig elsősorban saját irodájával és az örs legénységének oktatásával kell elsősorban foglalkoznia.

Szerintem hivatva volnának erre a tanosztályparancsnokok, a nagyváradi iskola tanárai és a segédoktatók. Ezek nem utaznak, türelmüknek pedig már hivatalból kell lenni.

Ha fáj a feje ⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perca alatt a legmakacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozról ingy. postai szállítás.

Katonai sátor alatt berendezett lakás az utcán.

Kecskemét pusztulása.— Sátorlakás egy udvarban.

Egy altiszt vagy csendőr — bármily rátermettséget is érezzen magában — aligha fogja a fellengős iránylyal megírt német könyveket megérteni. Szükséges egy nagyobb intelligenciával bíró tiszt, magyarázata és vezetése.

Ha aztán sikerül használható kutyát nevelni, azt hiszen nem fog nehézségbe kerülni kieszközölni, hogy az idomító kutyájával egyszerű távirati kérésre fontosabb eseteknél sürgősen kiutazhasson és költségeit felszámíthassa.

Könnyen ki lesz eszközölhető talán az is, hogy a bünesetek kiderítéseért kitűzött jntalomdíjat az idomító elfogadhassa, esetleg annak egy részéből alap lesz létesíthető szegényebb idomítók részére. Sőt szükség és érdeklődés esetén nem ütköznek nehézségbe talán egy segélynyújtás, a mennyiben a kutya élelmezésére szükséges néhány koronát a kincstár fedezné.

Ha aztán ily módon kezdetleges eszközökkel eredményt tudunk elérni, akkor könnyebb lesz az intéző körök jóindulatát megnyerni és nagyobb segélyt esetleg általányt rendszerezíttetni, addig azonban nem.

Összegezve az elmondottakat, véleményem szerint teljesen elegendő lenne, ha egyelőre néhány darab fajkutyát szereztetnék be a kincstár költségén; azok (mondjuk a kerületek székhelyein) az idomításra hajlammal és képességgel bíró tisztekre vagy esetleg altisztekre bizatnának, a kik azután a teljesen kiidomított kutyával a kerület kötelékén belül nagyobb és bonyolultabb bűncselekmények kiderítésére kiküldendők lennének.

Még egy észrevételem volna a hivatkozott cikkekre. Őrsöknek e célból hált rendezni, hatóságok támogatását kinyerni, nem egészen szerencsés expediens, a mely esetleg káros eredményekkel járna.

Kiknek bevonásával volna ez rendezhető?

A földbirtokos osztály és intelligencia részére, a mely sokat adhat, vagy a földműves osztály részére, mely bizony keveset, mert neki sincs.

Előbbi nem mindenütt a csendőr társadalmi köre, tehát nem keresztülvihető. Utóbbi azt hiszen legtöbb esetben kudarcra végződne.

E mellett sokkal nagyobb a kár, mely ennek következtében a szolgálatra báramlik, mint a haszon mit esetleg hajt.

2—300 korona tiszta jövedelem szegény földművesek mulatságán el sem képzelhető. Hiszen még nagy jótékony célú bálók is kevés jövedelmet tudnak kimutatni.

Az ily multság rendezésének természetes következménye volna, hogy az érdekelt őrsök legénysége már betekkel előbb szolgálatot csak tessék-lássékra teljesít, mert főgondja a bál. Rendes szolgálatai résztvevőket toborzó út volna. No meg aztán a bál maga! A bál napján 3—4, sőt több őrs legénysége nem teljesít szolgálatot, mert táncolni kell. Utána egy-két nap szintén szünetel a munka, mert pihenni is kell. Nem is beszél az esetleg ezt követő fenyítések végtelen soráról és az esetleg meghívások miatt előálló haragról.

Aztán a jövedelmet ki kapná a sok résztvevő közül, ha több az idomító jelölt?

Ha a csendőr mulatni akar, menjen más tisztességes táncvigalomba, ámbár ennek is ellensége vagyok. Csak az újdomborvári esetre kell hivatkoznom, hol egy csendőr haragosa kellemetlenkedéseinek volt kitéve.

Hiába válaszolja valaki, hogy a csendőr is ember és neki is kell mulatni. Igen, de meljával és oly társágban, hol megtámadásnak nincs kitéve és úgy, hogy másoknak lekötelezettjévé ne váljon. Ezt a józan ész diktálja.

A csendőr hivatásánál fogva igen sok haragossal bír, kik csak az alkalmat lesik, hogy gáncoskodhassanak. A csendőr a törvény őre, a legkisebb hibájára is rögtön kész a szemrehányás, hogy «Ez akar engem a törvény tiszteletére tanítani és megtartására szorítani?». Ilyenkor pedig a hiba, vagy legalább a látszata el nem kerülhető.

Nem oly túlgyakran fordul elő oly eset, hol kutyával lehet egyedül sikeresen kideríteni a bünesetet. Minden őrsön kutyát tartani költséges és fölösleges volna. Sőt ha a rendőrkutya használata a csendőrségnél tényleg valamikor bekövetkezik, még akkor is elég leendő központokban, szárnyaknál, vagy vasuti gőcpontoknál levő őrsöknél egy-egy kiképzett rendőrkutya.

Ha minden őrs rendőrkutyát tartana, ez azzal a hátránnyal is járna, hogy a csendőrök a nyomozást azontul a kutyára bízzák s az ész munkája, a törekvés, buzgalom, másodrangu szerepet kap.

Ennélfogva azon véleményen vagyok, hogy a kinek anyagi körülményei megengedik kiknek keveset kell utazniok, ha idejök, kedvök és rátermettségök van, idomítsanak kutyát és számoljanak be az eredménnyel. Ha tényleg hasznavehető a kutya, úgy talán engedélyt fognak kapni egyes nagyobb büneseteknél próbát tenni. Ha ez sikerül, úgy elérhető lesz talán az is, hogy egy körletet kapjon (1—2 szakasz, esetleg szárny területe), hol állandó igazolványával a kincstár költségén meghívásra utazhasson.

Akkor beteljesedhetik a szép eszme, hogy a tanosztályok beszűntetése után Nagyváradon tenyésztő- és idomítóiskola létesüljön, mely szakszerű vezetés mellett kutyákat idomít és idomításra tanít.

A szegedi akasztás.

Szalma István, a makói vargalegényen f. évi augusztus hó 11-én reggel hét órakor bajtotta végre a halálos ítéletet Bali Mihály hóhér a szegedi csillagbörtön udvarán. A napilapok napokon keresztül hasábokat írtak magáról a gyilkosról és az ítélet végrehajtásáról egyaránt. Lapunk egyik munkatársának alkalma volt a kivégzést végig nézni s az ő tudósítása nyomán adjuk le ezt a hírlíket, a mely egyszerűen és a való tényeknek megfelelően írja le a kivégzés egész lefolyását, mellőzve minden színezést, a melyet a napilapok a hatás kedvéért nem hagyhattak el.

Összedült ház a Katona József-utcában.

Kecskemét pusztulása. — Egy régi nádfedelű ház a belvárosban.

Reggel már 1/4 7 óraker kezdett gyülekezni a kíváncsi nép, a mely egykedvűen helyezkedett el a csillaghörtön bejárat előtt. A nagyszámú rendőri kirendeltség felesleges volt. Félbékör megnyílt az udvarra vezető kapu, a melyen át csak az igazolvánnyal ellátott személyek mehettek az udvarra, a hol a bitófa már állott.

Egyszerű, mintegy ölnyi magas fenyőfaoszlop, a tetején es bal oldalán egy-egy kampóval, az alján egy csigával ellátva. Előtte a két lépcsővel látott számoly, mögötte, nekitámasztva egy létra. A bitó mellett egyszerű, fekete polgári ruhában a két pribék, a kikhez néhány perczcel két óra előtt — ugyancsak feketében — Bali, a hóhér csatlakozik. A börtönörök négyszögben körülállják a bitófát, a melylyel szemközt mintegy huszonöt lépésnyire (a négyszögön belül) a törvényszék részére egyszerű asztal áll, körülötte székekkel. Az asztalon sem feszület, sem gyertya. Pont két óraker elfoglalja a bíróság a helyét. Az elnök vádlott elővezetését rendeli el. Fegyveres börtönörök között — balján a pappal — jön a vádlott. Sápadt arczu, elég rokonszenves inézésű taghaszakadt, fiatal 25 éves pa sztsuhancz. Nem tántorog, egyenes lépésekkel megy utolsó útjára s megáll bírái előtt. A jegyző olvassa az ítéletet. Tompa hangja elvész az udvarban; alig érteni belőle valamit s csak akkor emelkedik a hangja, a mikor a kivégzést jóváhagyó legfelső királyi elhatározást olvassa fel. Elítelt apatikusan, minden látható megindulás nélkül hallgatja végig halálos ítéletét; egy arcizma sem rándul meg. Az ítélet vége felé szája szeglete rángatózik, de nem lehet kivenni, vajjon megvetően mosolyog-e, avagy reflexmozgás-e az ott a szája körül. Az ítélet kihirdetése után következett a szomorú aktus. «A halálos ítélet végrehajtóját felszólítom a törvény nevében, tegyen eleget a kötelességének» jelenti ki az ügyész, mire Szalma szó nélkül megfordul s megy egyenesen, megtörtlenül a bitó felé. Félutban a pribékek közreveszik s a számoly elé érve megkötik kezeit s azokat a lábaira alkalmazott hurokkal bal czombjához erősítik, a kötelet pedig a bitó alján alkalmazott csigán keresztül-huzzák.

Hogy monnyire fumigálta az egész eljárást maga az elítelt. Legjobban bizonyítja az, hogy lábával véletlenül a hurokra lépett; nem várt addig, míg azt a hóhérlegények elrendezik, hanem még ő maga igyekezett azt lábával rendbehozni. A megkötözés következtében meghajlott testtel egyedül megy fel a számoly két lépcsőfokán egyidejűleg a hóhérral, a ki a létrán vele szemközt kerül. A pap menetközben még mindig suttog a fülébe s a mikor elítelt a bitó alatt megfordul, arczczal a bíróság felé, odanyújtja neki a feszületet, a melyet az megcsókol. Utolsó öntudatos cselekedete rövid, de kétszeres rablógylkossággal terhelt életében. A hóhér nyakára illeszti a mindkét végén hurokkal ellátott rövid ujjnyi vastagságú kötelet, baljával átfogja az elítelt szeméit és száját . . . egy szorítás, a pribékek felemelik, s kékbe játszó szederjes arczczal már lóg a kampón. A huroknak a kampóba illesztés pillanatában meghuzza az egyik pribék a bitó aljára erősített csigán keresztül a kötelet, az egész test megfeszül s ekkor a hóhér elítelt fejét — mondhatni — szeliden előre uyomja s egy fehér lepellel betakarja. Pár pillanat múlva leszál a létráról, az ügyész felé megy s a következő jelentést teszi: «Jelentem, végrehajtottam a halálos ítéletet» s a földi igazságszolgáltatásnak elég van tőle. A hóhérsegédek egyike, a még mindig erősen meghúzott kötél végét a bitó bal oldalán

alkalmazott kampóban megerő iti. Az orvosok kilencz percz múlva megállapítják a beállott halált, mire az ügyész elrendeli, hogy a hulla még 30 perczig a bitón hagyassék. A pap letérdel, elhangzik a börtönör vezényszava: «térdejl imához», a kalapok, sapkák lekerülnek a fejekről s teljes csendben hangzik el a halotti imádság végszava: Amen. 15 percz múlva leoldják a hulla kezeiről és lábairól a köteleket s 30 percz elteltével az imbolygó fejű hulla már egy hosszú fonott kosárhan fekszik s négy börtönör elviszi a fogház halottas kamrájába.

— «Elvégeztetett.» —

Ime egy halálos ítélet, a mely kivégzettet nem törte meg s a ki — legalább látszólag — a legnagyobb nyugalmat tanusítva oly közönyösen állott a bitó alá, mintha nem is ő róla lett volna szó. Nem volt Lombroso-alak, de elfelejtette a tizparancsolat ötödik pontját: «ne ölj»!

— Megbűnhődött érte!

— n.

KÉPEINKHEZ.

Kecskemét város pusztulása.

Egyik közeli számunkban már megemlékeztünk Kecskemét város katasztrófájáról s a földrengés által okozott rombolás illusztrálására néhány képet be is mutattunk akkor. A jelen számunkban újból bemutatunk néhány rombadölt és illetve megtámogatott épületet, a melyek mind a földrengés folytán jutottak ebbe a siralmas helyzetbe. Az első, a legnagyobb földrengés rongálta meg ezeket az épületeket mind, csakhogy még akkor mindjárt nem volt annyira észrevehető az a sok repedés, hasadás, törés, mert a vakolat és a vastag mész eltakarta. És csak később, mikor a majdnem mindennap söt egy-némely napon kétszer, háromszor is megismétlődő közel batvanszori utánrendés fokozta a rombolódást, tü t elő a kár a maga horasztó valóságában. Bizony Kecskeméten alig maradt ház, a melynek semmi baja nem volna.

Most már pár hét óta, hogy szünetel a földrengés, megkezdődött az épületek renoválása mindenfelé és csak most jönnek rá egyesek, hogy renoválással nem is állíthatják helyre az épületet, hanem le kell bontani és újjáépíteni az egészet. Igen ám, de kevés a pénz. A gazdaságáról híros várost nem nagyon igyekeznek segíteni nemcsak a külföldről, hanem Magyarországról sem. Már több mint egy hónapja, hogy történt a katasztrófa s az azóta befolyt segélyösszeg még 300,000 koronát se tesz ki, pedig királyunk maga 100,000-et adott. Ily körülmények között nem is lehet valami bőven banni a pénzzel. Pedig vannak ám szegények elegen, a kikre ráférne a segély. Pénzt azonban nem kapnak, hanem csak az építkezési anyag árát s esetleg a munkabérekét fizeti ki helyettök a segélyösszeget kezelő bizottság.

A lakosság most már nyugodt. Visszajöttek azok is, a kik az első ijedelem hatása alatt tanyákra vagy más városokba menekültek a veszedelem elől. Hiába, a megszokott tűzhelyet nebezen tudja elhagyni az ember, pedig nagyon valószínű, hogy több-kevesebb időközökben még többször is megmozdul Kecskemét alatt a föld, a mi lehet az eddigieknél enyhébb, de lehet súlyosabb természetű is. De hát a sors szeszélyeinek vagyunk kitéve mindenütt, a ránk váró csapást elkerülnünk nem lehet.

BUTOR

készpénzért v. részleltetésére legjutányosabb áron
EHRENTREO ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
BUDAPEST, VI., TEREZ-KÖRÚT 8. SZ.

13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 88-59.

BUTOR

HIREK.

Adományok. A létesítendő csendőrségi internátus céljaira újabbán a következő adományok folytak be: Völgyi József az Ungvári Közlöny útján 6 K, a zirczi apátságtól 50 K. Az eddigi adományok összege 24-516 korona 92 fillér.

Gyászhir. Kézdivásárbelyi Pap Dezső, m. kir. csendőr zászlós, augusztus 7-én, 25 éves korában, Kézdivásárbelyen meghalt. A korán elbunyit és kiterjedt rokonság által megsiratott zászlós hült teteme augusztus 8-án helyeztetett a kézdivásárbelyi református temetőben örök nyugalomra. Nyugodjék békében!

Hármas rablógyilkosság. A borsodmegyei Edelény községben, augusztus 6-án virradóra Czeizler Herman korcsmáros, annak nejét és Giza nevű nővérét fejsze-csapásokkal borzalmas módon agyonverték és kirabolták. A hatodikán korán reggel felfedezett büntény alkalmával a korcsmáros és neje halva, a nővére pedig három fejszecsapás okozta tátongó sebből vérezve, eszméletlen állapotban találtattak. Czeizler Gizát — ki a miskolci kórházban eszközölt műtét után nyaganott meghalt — a leggondosabb orvosi ápolás mellett sem sikerült eszméletre téríteni és így a gonosztevő személyére vonatkozó és tőle remélt nyomonvezető adat is meghiúsult. A csendőrség részéről bevezetett nyomozás során a korcsma mellett elfolyó Boldva patakából kihalászott fejsze nyomán a csendőrség tettesként Regula Ede, 26 éves, edelényi asztalossegédet őrizet alá vette. Azonban Regula az ellene egyre halmozódó bizonyítékok dacára is alhatatosan tagad. Bűnössége azonban kétségtelennek látszik, s a csendőri nyomozás ezidőszert Regula netáni büntársainak felfedezésére irányul. Reméljük, hogy a bestiális gyilkosság részleteire a csendőri nyomozás rövid idő alatt teljes világosságot fog vetni.*

Kettős gyilkosság. A pestmegyei Csomádon augusztus 10-én virradóra Matejko Pál csomádi gazdálkodót és nejét, alvás közben, a nyílt konyha küszöbén eddig ismeretlen tettesek fejszecsapásokkal és késszurásokkal borzalmasan összevagdálva, előbbit halálisan, utóbbit pedig életveszélyesen megsebesítették. A sérültek eszméletlen állapotuk miatt kihallgathatók nem lévén, a mi a nyomozást bevezetett csendőrség eljárását is nehezíti. Miután azonban rablás nem történt, a gyilkosság csakis boszu műve lehet s a csendőrség is ez irányban folytatja nyomozását.

KÜLÖNFÉLÉK.

Különös tigrisvadászat. Egy ismert indiai maharadsza most valami előkelő londoni czégnél kerekékre szerelt tűzoltó-létrát rendelt. Ezt az alkalmatosságot igen egyszerű szerkezet segítségével egy perc alatt föl lehet állítani, a kerekéken pedig elszállíthatják a maharadsza birodalmának bármelyik részébe. Ám míg a tűzoltó-létrát házégésnél használják Európában, az indiai fejedelmek már csak tigrisvadászatra lesz alkalmas. — A rendelő-levélben ezt írta: Küldjön nekem egy tűzoltó-létrát, olyat, a mit tigrisvadászatra lehet használni. Ez valóban teljesen új eszme. A maharadsza, úgy látszik, igen szívesen kiveszi részét a tigrisvadászat izgalmaiból, de csak úgy, hogy a maga bőrét semmi veszedelem ne fenyegeesse. Legmodernebb konstruoziójú fegyverrel

* Lapzártakor értesülünk, hogy Regula megtört és bevallotta rettenetes bűnét.

a vállán, a jókora magasságú tűzoltó-létrá tetején ülve, akar a dsungelen végigvonulni. Ha valahol tigrisnyomra akadnak, működésbe hozzák a tűzoltó-létrá szerkezetét, a fejedelem nyugodtan, kényelmesen addig ereszkedik le a barmincz méternyi magas létráról, a míg végre halálosan megsebesíti a tigrist. Erre azután megfujják a Hallaht.

A haj. A ki gondosan megfigyelte embertársait, azt tapasztalhatta, hogy a kopaszodó emberek száma egyre nagyobb lesz. Ennek oka főként az, hogy az ember élete mindinkább elbagyja a természet ösvényeit. Olyan módon élünk, úgy táplálkozunk, akként ruházódunk, hogy östermészetünknek meg kell változnia. A haját, szakált, bajuszt tulságosan sokat nyírjuk, borotváljuk, kenegetjük, fodorítjuk. Kalapot viselünk, a mely miatt a fejbőrünk nem szellőződbetik kellőképen. A könnyű posztó- és szalmakalapon ugyan még átjár a napsugár és a levegő, a mi kétségtelenül jó hatással van a haj növéseére, a vastagabb anyagból készült kalap azonban gátolja a haj növést, a minek legjobb példáját a katonánál látjuk. Az a katona, a ki hosszabb ideig szolgált, fejének azon a helyén, a melyet a csákó vagy a sapka főd, kopaszodni kezd, a csákón kívül eső fejrészen pedig dusan nő a haja. A hajbulla rendszerint nagyfoku korpaképződéssel is jár. Ennek elhárítására tehát nagy figyelmet kell fordítani. A korpa képződését föltétlenül meg lehet akadályozni, ha a fejet betenkit többször megmossuk szappannal, utána pedig tiszta vízzel úgy lemossuk, hogy a szappan-maradéknak nyoma se maradjon. A fejbőr és a haj tisztántartása egyébként a legjobb orvosság a hajhullás ellen. Erre a célra pedig csakis szappant és vizet használjunk. Mosás után a haját gondosan le kell szárítani. Meg kell említenünk itt, hogy van természetes hajbulla is. Az egyes bajszalak mindegyike külön hajbagymából (a haj gyökere) indul ki. Egy-egy hajszál élettartama 2—6 év, a mely idő után a haj magától kibull. Gyakran tapasztaljuk, hogy fésüléskor, keféleskor a hajszálak kiszakadnak, de ha a gyökérük bent marad a fejbőrben, akkor ugyanabból a gyökérből új haj nő ki. Bizonyos számú hajszál tehát mindennap kibull, kiszakad: sűrű hajnál körülbelül 50—60 szál. Ez a természetes hajhullás. Ha azonban 50—60 hajszálnál naponta jóval több hull ki, akkor az ilyen hajbulla mál valamilyen betegség az oka és ilyenkor legjobb az orvos tanácsát kikérni. Világoszte elterjedt nézet az, hogy a hajvágás növeszti a haját. A francia orvosok vizsgálatai csakugyan azt mutatták, hogy a serdülő korban levő gyermekek haja hónaponta tizenkét millimétert, 20—24 éves emberek haja másfél centimétert, 25—60 évesek haja pedig havonként egy centimétert nő. Több természetndős azt is állítja, hogy háromezeröttszáz év mulva utódaink mind kopaszok lesznek. Csupán a vademberek — ha lesznek még akkor olyanok — fogják még mutatni az ember hajdani ékességének maradványát: a haját. Messze még a báromezeröttszáz esztendő; addig tehát, a míg van hajunk, igyekezzünk is gondos ápolással megtartani.

Az élelmes lelkész. Az amerikai Oregon államban fekvő Buena Vista városkában a lelkészi nemes kötelességeket James K. Miller látja el. A 40 éves lelkészt bivei nagyon szeretik, okos, bölcs embernek tartják, a ki nemcsak az égi dolgokban otthonos, hanem nagyon jól ismeri azon ösvényeket is, melyek a földi siralomvölgyben ágaznak szét. A minap, mikor egy szentbeszéd után megolvasta az alamizsnát, megbotránkozással vette észre,

hogy a centek és dollárok között egy kabátgomb is akadt. Valaki egy gombot dobott a perselybe. A derék papot nagyon bosszantotta ez a dolog és a rákövetkező vasárnapon, mikor a szószékrelépett, így szólt a templomban egybegyűlt bíreibe: — A múlt vasárnap az alamizsnás perselybe valaki egy gombot dobott. Csak egy ember lebet az egész községben, a ki erre képes, de én nem akarom a nevét megnevezni. Remélem azonban, hogy az illető az istentisztelet után odajön bozzám és kicseréli a gombot — egy dollárral. Alig hangzottak el az istentisztelet utolsó szavai, a lelkészhez odalépett egy polgár, a ki bíres volt a ravaszságáról és a fukarságáról. — Kérem, — mondotta — véletlenség volt a egész. A mellényzsebemben a gomb mellett ott volt a dollár és én összecseréltem a kettőt. De mondja csak kedves tisztelendő uram, hogy tudta ön, hogy a gombot én dobtam a perselybe? — Én? De hiszen én egyáltalában nem tudtam. — Hát akkor miért mondta, hogy az egész községben csak egy ember van, a ki erre képes volt. — Ez igaz. Egy gombot — szükségszerűleg csak egy ember dobhatott a perselybe, — válaszolt a lelkész és nyugodtan olvasta tovább az adományokat.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálatul kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyegyet ne küldjenek.

Balatonmelléki 1 Nem tudunk róla. Küldje be a vidéki lapnak azon részét, melyben a kérdéses kereskedelemügyi miniszteri rendeletről szó van, akkor majd u ána járunk. 2 A törvény betűje szerint nem. 3 Igaz.

1876. 1. Nem. 2. A budapesti cz. és kir. 17. számú helyőrségi kórházban végeznek oltást, annak eszközölhetése végett ezen kórházba kell mennie.

33. 1. Minden esetben őrsvezető úr. 2. Többet, mint a mennyi erre vonatkozólag az illetékszabályzatban van, mi sem mondhatunk. Próbálja meg.

1936. K. Sz. Oly távolságra a mennyire azt az engedély meghatározza; a távolság meghatározása a kiállító parancsnokság hatáskörébe tartozik s így mi azt nem mondhatjuk meg.

Vitatókzók. A Pótlék. XIV. fejezet, 5. pont második bekezdése alapján igen. Uglátszik nem igen olvassák az utasításokat.

00. Véttség.

G. M. A szökés büntette nem évül el. A nyomorék állapota azonban, nézetünk szerint, bizonyára enyhítő körülmény.

Kárpatok. Kérdezzék meg az orvost, mi azt hisszük, hogy nem árt.

Vitatókzók Bántapolesány. A 2-ik rangosztályba tartozik a mindenkori hadügyminiszter.

S. J. Lajtaszentniklós. Szolgálati ügy.

Kondoros. A katonai, illetőleg honvéd állomásparancsnokig intézkedése a mérvadó, ha az megengedi, viselhető; ez különben a kiadott rendeletben is benne van.

B. J. 1983—1882. 1. Határozott feleletet csak akkor adhatunk, ha megírja, hogy gyermeke mily iskolába jár. Állami, elemi és polgári iskolákban az igényt a beiratás alkalmával kell egyszerűen bejelenteni. 2. Bármikor, szolgálati uton a vasuti üzletvezetőségétől.

B. M. csendőr. 1. Forduljon Havranek János hadnagy úrhoz Rimaszombat. 2. Mi nem segíthetünk, jelentse őrsparancsnokának.

107. 1809. augusztus 24. Talányokat mi nem megfejteni, de adni szoktunk.

W. J. Névtelen levélre nem felelünk.

222. Nagy utánjárást igényel, hogy a kértetett magánügyben eljárjunk, arra pedig időnk nincs.

33. A Btk. 301. §-a kivételt nem állapít meg, tehát hivatalból. Szorgalmas. Valószínűleg három hónapon belül önre is sor kerül.

T. F. Miskolcz. Augusztus 15-én már szabad.

777. A pénzügyminiszter úrnak 1907. évi 64727. számú rendelete értelmében. (L. Pénzügyi Közlöny 1907. évi 16. sz.)

A nem kizárólagos dohányárusok vasárnap és Szent-István napján a főüzletük nyitvatartására megszabott időn túl a dohánygyártmányok eladásával is szünetelni tartoznak. A kizárólagos dohányárusok vasárnapokon és Szent-István napján délután 3 óráig kötelesek üzletüket nyitva tartani, azontúl az üzletet bezárni és a dohányeladást beszüntetni tartoznak.

A fürdő-, üdülő- és kirándulóhelyeken és a vasuti pályavárosokon fennálló rendes, valamint valamennyi korlátozott dohányárudára nézve az eladás eddigi módoszatai továbbra is érvényben maradnak. A fentiekből folyólag az 1892. évi 2621 számú pénzügyminiszteri rendelet második bekezdése változást szenvedett.

Három csendőr. 1. Az őrsparancsnok iroda általánját terbeli. 2. Az összes idő beszámít. 3. Rendes körülmények között nem. Kérelmezni lehet, hogy teljesítve lesz-e, az más kérdés, juttatásokba nem bocsátkozhatunk. 4. Az, a ki védkötelezettségének teljesen eleget tett s így a csendőrségnél. ujonnan lesz felavatva.

Nyugdíjas 57. Névtelen levélre nem felelünk.

It. Radó Adolf, Budapest, IV., Egyetem-tér 5.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, bosznial csendőrség, cs. és kir. közbiztonsági szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbörből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény melletti szállítását. " " "

Kívánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

Curiai döntvények.

A bérszerződéses halór az 1907. évi XLV. tcz. 1. §-a értelmében mezőgazdasági cselédnek tekintendő. A szolgálati viszonyból származó követelések elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(A m. kir. hatásköri bíróság 1910. évi 67. sz. határozata.)

A postafedezetekhez szükséges előfogatokat a község köteles kiállítani. Az előfogatok költségei az államkincstárt terhelik.

(A m. kir. belügyminiszter 1910. évi 146,394. sz. általános rendelete.)

Ha kocsiközlekedés alkalmával előállott elgázolás folytán bekövetkezett sérülés nem szándékosságból támadt s nem lett megállapítva, hogy a sérülés nyolcz napon túl tartott: akkor csakis utrendőri kihágást képez s elbírálása a közigazgatási hatóság hatáskörébe tartozik.

(A m. kir. hatásköri bíróság 1910. évi 68. sz. határozata.)

A négyhetesnél fiatalabb borjuk levágása, kényszerűség esetét kivéve, tilos és szigoruan büntetendő kihágást képez.

(A m. kir. földmivelésügyi min. 1910. évi 51,340. sz.) általános rendelete.)

Bucukon emlékpoharak árusítása és a poharakra név vésése vasárnapi munkaszüneti napokon is meg van engedve.

(A m. kir. belügyminiszter 1910. évi 3634. sz. határozata.)

A ki a bor dohos ízének megjavítása végett borát fahéjjal kezeli, a borhamisítási törvénybe ütköző kihágást nem követi el.

(A m. kir. kereskedelemügyi min. 1910. évi 4652. sz. határozata.)

Vegyőskereskedő bognárárukat nem árusíthat.

(A m. kir. kereskedelemügyi miniszter 36,421/1910. sz. rendelete.)

Őrsök lovasítása:

A m. kir. III. számú csendőrkerület alpári és abádszalóki gyalogőrsei 1911 július 1-ével, a topolyáni, hevesi, pélyi és tisztaőrsi gyalogőrsei pedig július 26-ával lovasítottak.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Áthelyeztettek:

1911 augusztus 16-ával:

Bajkó János járásörmester, az V-től a VIII., Pataki András járásörmester, a VIII-tól az V., és Bokor György járásörmester, a IV-től a VII-ik számú csendőrkerülethez.

Nyugállományba helyeztettek:

1911 augusztus 1-ével:

Palsovics János, VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, mindennemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlan». — Választott lakhely: Kőszeg.

Rácz István, III. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján, mint «rokkant, népfölkelési fegyveres szolgálatra nem alkalmas».

Okiratilag megdicsértettek:

A magyar szent korona országaiboz tartozó csendőrség felügyelője által:

Bardócz Salamon, II. számú csendőrkerületbeli járásörmester, hosszas csendőrségi szolgálata alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett buzgó és eredményes tevékenysége és példás magaviseletéért.

A m. kir. II. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Réthy János örmester, Pópa Trifon, Oláh József, Főri Ferencz, Ligeti Alajos és Székely Dénes czts örmesterek, Blázs Ábrahám és Dávid József, czts örsvezető II-od altisztek a közbiztonsági szolgálat terén huzamosabb időn át kifejtett ügybuzgó és eredményes tevékenységükért.

Nyilvánosan megdicsértettek:

A m. kir. II. sz. csendőrkerületi parancsnokság által:

Simon László, Gergisch Pál, Sebestyén János, Bakos Mihály és Werli Márton csendőr czts örsvezetők a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett ügybuzgó és eredményes tevékenységükért.

Előléptettek:

Az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában, 1911 augusztus 1-ével: Arany László és Decker Rezső csendőrök, csendőr czimzetes örsvezetők.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár távolról nem képes olyan finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia bábi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedű, gordonka, cimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb. míg **Reményi** legújabb képes **Budapestről, Király-u. 58.** árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik. Külön költségvetés díjlanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kerendő.

Ellátottak:

Az I. osztályu legénységi katonai szolgálati jellel a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában, Istvánffy Péter őrmester, 1911 július 21-én, és Kicsi János járásőrmester, 1911 július 31-én.

Névváltoztatás.

A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában, Logoján Longin csendőr, a m. kir. belügyminiszter urnak 78911/VI—a. 1911. számú engedélye alapján, vezetéknevét „Lugosi”-ra változtatta.

Házasságra léptek:

- A m. kir. I. számú csendőrkerület állományában:
Nagy Vendel cz. őrsvezető, Zndor Rózával, 1911 július 16-án, Nagyölyvesen.
Vágási Dénes csendőr cz. őrsvezető, Treskován Annával, 1911 február 21-én, Szamosujváron.
A m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:
Szabó Márton cz. őrsvezető, Matyó Máriaival, 1911 jun. 5-én, Beodrán.
A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:
Gyapjas István cz. őrsvezető, Csengödi Ilona Erzsébettel, 1911 július 18-án, Páhiban.
Schadek Márton cs. cz. őrsvezető, Hirhäger Erzsébettel, 1911 július 19-én, Izsákon.
Rákóczi Márk es. cz. őrsvezető, Metz Paulinával, 1911 július 6-án, Palotabozsokon.
A m. kir. V. számú csendőrkerület állományában:
Muzslay Medárd cz. őrmester, Csonka Mária Rozáliával, 1911 július 22-én, Csurgón.
Szitár András II. csendőr ez. őrsvezető, Goldmann Anna Paulával, 1911 július 15-én, Mosóezon.
A m. kir. VII. számú csendőrkerület állományában:
Bitai Mózes cs. cz. őrsvezető, Aradi Katalinnal, 1911 jul. 22-en, Vajdahunyadon.

PALYÁZATOK.

Egy irtóki állás a szentgotthárdi kir. járásbiróságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 480 korona. Négy középiskolai osztály. Magyar nyelv szóban és írásban. Telekkönyvi vizsga. Kérvények a szombathelyi kir. törvényszék elnökéhez 1911 évi. szept. hó 7-ig.

Egy irtóki állás az aranyosmaróti kir. ügyészségnél. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 480 korona. Négy középiskolai osztály. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az aranyosmaróti ügyészséghez 1911. évi szept. hó 6-ig.

Egy hivatalozgalmi állás az egri kir. törvényszéknél. Fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 280 korona, esetleg természetbeni lakás. Ruhailletmény 100 korona, esetleg természetbeni ruházat. Magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az egri kir. törvényszék elnökéhez 1911 évi szept. 15-ig.

14 hivatalozgalmi állás a m. kir. postatakarékpénztárnál. Fizetés pótlékkal 700 korona. Lakpénz 400 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. Számlolásban való tökéletes jártasság. Kérvények a m. kir. postatakarékpénztárhoz, Budapest, Hold-u. 4. 1911 szept. 20-ig.

Egy hivatalozgalmi állás az aradi m. kir. pénzügy-gazgatóságnál. Évi fizetés pótlékkal 600 korona. Lakpénz 320 korona. Ruhailletmény 100 korona. A magyar nyelv szóban és írásban. Kérvények az aradi m. kir. pénzügyigazgatósághoz 1911. évi szept. hó 15-ig.

Egy irtóki állás a törökkanizsai királyi járásbiróságnál. Fizetés pótlékkal 1400 korona. Lakpénz 320 korona. Magyar nyelv szóban és írásban. A német, szerb és román nyelvek ismerete. Négy középiskolai osztály. Telekkönyvi vizsga. Három havi próba szolgálat igazolása. Kérvények a nagyikindai kir. törvényszék elnökéhez 1911 évi aug. hó 23-ig.

3-szori bekenésre meg szabadul kellemetlen láb-, kéz- és hónaljzadástól a Riesz-féle kenőcs használata által. 1.20 fillér beküldése ellenében bérmentve, utánvéttel 1.75 fillérért szállítja Riesz A. gyógyszerész Szent János gyógyszer-tára, Budapest. Széna-tér 1. (Azelőtt Kiskunhalas.) Értéktelen utánzatoktól óvakodjék. — Postai szétküldés naponként. — Gyógyszerkülönlegességek nagy raktára.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...:

Belügyminiszter ur által elrendelt új mintájú erkölcsi és vagyoni
bizonyítvány raktárunkon már kapható.

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Féltékenységből elkövetett gyujtogatás.

Közi: Dr. R. Ehmer, gráci ügyész.

A Hans Gross-féle «Archiv»-ból magyarra átdolgozta **.

19.. évi november hó 5-én a K.-féle tanya egyik gazdasági épületében lakó Krenn Márton, ki éppen a lovak etetése körül foglalatzkodott, lobogó tüzfényt vett észre. Krenn Mártont rövidesen azelőtt anyja — a 44 éves Krenn Teréz — keltette fel, mert fuvarral egy távol fekvő vasuti állomásra kellett indulnia. Krenn Teréz fiát felkeltvén, a lakóházban ismét nyugalomra tért, hol cselédjével egy szobában hált.

Ezen egyéneken kívül csupán még a 47 éves Kratzer Károly fuvaros volt a tanyán, ki Krenn Mártonnal az istállóban töltötte az éjszakát s azzal egyidejűleg ébredt fel. A tanyatulajdonos a többi gyerekeivel egy távolabb eső tanyán tartózkodott, hol néhány nap óta a gyümölcsösben dolgozott.

A tűz a felhalmozott takarmánykészletben bőséges táplálékra talált, s a szalmával fedett gazdasági épületen oly gyorsan terjedt, hogy a jószágot alig lehetett megmenteni.

A mentési munkálatok közben egy összedülő tűzfal Krenn Mártont oly súlyosan sértette meg, hogy az rövidesen rá meghalt.

A tanya épületei jó karban voltak, a tulajdonos rendezett anyagi viszonyok között élt, az épületek biztosítva voltak, de nem értékükön felül s évek óta egyforma összegre. Az aratás alkalmával összegyűlt gazdasági termékek, melyek, miután az eset idejében takarmányhiány uralkodott, kétszeresen értékesek s nehezen beszerezhetők voltak, — nem voltak biztosítva. Bármily előkészületek, mint pl. értékes holminak biztonságba helyezése, stb. nem voltak kideríthetők, így tehát azon gyauu, hogy biztosítási csalás forogna fenn, kizártnak látszott.

A tűzvész keletkezése gondatlanságra sem volt visszavezethető, mert a háziak, kiknek hajnalban munkába kellett állniok, korán este nyugalomra tértek s így a tüzet gondatlanságból nem okozhatták. A tűz kiütése előtt Krenn Teréz, ki fiát felkeltendő a lakóházból a gazdasági épület végén fekvő istállóig s onnan vissza ment, semmi gyanusát sem észlelt.

A tűz a gazdasági épületnek az istállóval ellenkező végén ütött ki, hol a lakóknak órák óta nem volt keresnivalójuk s mely helyen út sem vezet, azon lehetőség is kizártnak látszott tehát, hogy a járókelők között valaki véletlenségből egy gyufát dobott el s a tűz talán így keletkezhetett. Kizártnak látszott az is, hogy a tüzet egy, a gazdasági épületben magát éjszakára meghuzott csavargó okozta, mert biztosra vehető, hogy az inkább a szénapadlást, mint a nyitott kocsifésztet választotta volna hálóhelyül.

Kézenfekvő volt tehát a gyujtogatás gyanuja. Ily irányban nyilatkozott azután Krenn Teréz is, a gyanut Kratzer Józsa-ra, a fuvaros feleségére irányítva, kinek lovai a Krenn-féle istállóban állottak.

A 47 éves Kratzer Károly már 14 év óta birta Józsat feleségül, mivel nem a legjobb viszonyban élt. A veszedő természetű asszony, ki urát öt gyermekkel ajándékozta meg, nagyon elkeserítette férje életét. Kratzer évekké elelőtt egyszer megcsalta feleségét s az ez alkalmal szerzett betegséggel nejét is megfertőzte, mi a házastársak közötti viszony javulására éppen nem járult hozzá.

A házastársak előbb más vidéken laktak s az eset előtt csak egy évvel kerültek a községbe, hol gyors egymásutánban különböző parasztoknál buzódtak meg, a nélkül, hogy egy helyen is állandó lakást kaphattak volna, mert nem fizettek pontosan s Kratzer Józsa nem tudott a báziaikkal békeségben kijönni.

Így egy alkalommal az akkori háziaszonynyal összeveszve, azt becsületsértésért feljelentette, ki — miután a tárgyalásnál nem jelent meg — pénzbüntetésre is ítéltetett. Ezen — reá nézve előnyös — elintézés daczára, Kratzer Józsa nem szünt meg ellenfelét gyűlölködéseivel üldözni s ismételten azzal fenyegette, hogy: «Várj csak, még füstbe megy a háza», — mit az illető úgy magyarázott, hogy Kratzer még néhány pört akar a nyakába sózni, hogy az így keletkező kiadások által csekély vagyona felemésztessek.

Kratzer Józsa nemcsak maga veszedkedett mindenki-vel, hanem másokat is egymásra uszított. Így egy alkalommal viszályt szított Hohl Teréz, későbbi háziaszonya és T. szomszédasszony között, utóbbinak Teréz állítólagos szidalmazásait elmesélve, mikor is hozzátette,

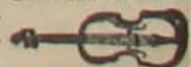

Elő magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Oeska! és a szabadalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánchíd-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2.

STOWASSER JÁNOS

osászári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkészleteket. Harmonikák erő elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyzék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.** 6

bogyilyent nem túrne, hanem felgyujtaná Hohl Teréz lázat.

19. évi augusztus hó közepe óta Kratzerék T.-éknél laktak, kik azonban nem bocsájthattak Kratzeréknak istállót is rendelkezésre; nem maradt tehát más bátra, minthogy Kratzer lovaival együtt, a mintegy 25 percznyire fekvő Krenn-féle tanyán keresett szállást, hol — a mennyiben nem volt fuvarral távol, — napközben is a lovak gondozása körül foglalatoskodott. Az éjszakákat eleinte családjánál töltötte, mikor azonban az időjárás ridegre fordult s több munkát is talált, többszörösen éjjel is a Krenn-féle tanyán maradt, részben, mert terhesnek találta, a napi teendők elvégzése után a sötétségben hazamenni s korán reggel ismét munkába állni, részben pedig, mert feleségének tényleg kedvezőtlen anyagi helyzetük miatti örökös panaszai s szemrehányásai elől menekülni akart.

Mindig ritkábban jött haza, október közepétől kezdve azután egészen elmaradt s csak hébe-hóba küldött feleségének pénzt és élelmiszereket.

Október közepe tájt körülbelül nyolcz nappal a tűz előtt, Kratzer Józsa, kit férjének távolléte bosszantott, s ki urának hitvesi bűségében gyanakodott, megjelent a Krenn-féle tanyán s Krenn Terézzel, miután ura távolmaradásának s elidegenkedésének okát benne sejtette, egy botrányos jelenetet idézett elő, melynek folyamán azt azzal is vádolta, hogy urát kitartja.

Krenn Teréz nem maradt a felelettel adós s hiába iparkodott dühöngő ellenfelét féltékenykedésének alap-talan voltáról meggyőzni, Kratzer Teréz a következő fenyegetéssel hagyta el az udvart: „Ki kell neki menni ebből a házból.”

Ezen jelenet a gyujtogató után nyomozó csendörnek támpontul szolgált, hogy a tett elkövetésével szintén Kratzer Józst gyanusítsa, annál is inkább, mert a Krenn család egyébként köztisztületben részesült s nem voltak ellenségei.

Kratzer Józsa felelősségre vonva, tagadott s azt állította, hogy a kérdéses éjszakán lakását nem bagyta el. 10 éves fia a csendör által külön kikérdezve ellenben előadta, hogy anyja éjszaka egészen felöltözve elhagyta a szobát s reggel megparancsolta neki, hogy erről ne beszéljen senkinek. Hogy hová ment s hogy meddig maradt távol, nem tudta megmondani, mert anyja távoztása után mindjárt elaludt.

Letartóztatva a járásbírótság előtt is tagadásban maradt, de midőn tudomására adták, hogy az ügyészséghez fog bezáratolni, váratlanul s saját kezdeményezéséből beismerő vallomást téve előadta, hogy ura 14 nap óta sem róla, sem a gyermekekről nem gondoskodik, elhatározta tehát, hogy lakásán felkeresi s ott kérdőre vonja.

Alig ért a házhoz, Krenn Teréz azonnal a legdurvább szavakkal szidalmazta s a tanyáról elkergette.

Hazaérve még azon reménnyel volt, hogy ura mégis csak vissza fog hozzá térni. Nap-nap után várt rá, de hiába, éjszakákon át nem aludt s urának viselkedése miatt kétségbe volt esve. Az ura, valamint Krenn Teréz részéről ért bántalom mindég jobban bántotta. Miután ura nyolcz nap után sem tért hozzá vissza, s miután azt hitte, hogy ura azért hanyagolja őt el, mert Krenn Terézzel viszonya van, elhatározta, hogy a tanyát felgyujtja.

November hó 3-án hajnalban három óraker elment hazulról s mintegy fél óra mulva a Krenn-féle tanyához ért. Az istállóban már világosságot látott s ott beszélgetést is hallott.

Hogy senkinek baja ne történjék, s hogy Krennek jószágukat meg tudják menteni, az istállótól távol eső helyen gyufával gyujtotta meg a fészert.

Figyelemreméltó azon itt, de más bünesetben is megfigyelt tény, hogy a terhelt előző kijelentései megjelölik azt az irányt, melyben a rombolási ösztön azután tényleg kitör. Azon ismételt szándék, hogy gyujtogatással áll bosszút, a kéjzérés, mely ezen képzelettel jár, de az elkövetési mód és a keresztülvitel részleteinek elképzelése is, mindinkább háttérbe szoritotta a bűn elkövetésétől iszonyodó ösztönt s úgy szólván megjelölte azt az utat, melyen vádolt egy különösen erős felindulás alkalmával a büntett elkövetéséhez lépett.

Kratzer Józsa nem adott arról felvilágosítást, hogy miért ismerte be tettét épen az ügyészséghez való átkísérése alkalmával?

Tapasztalati tény azonban, hogy a külső életmódnak mélyreható változása, oly kedélyhangulatokat idéz elő, melyek a magabaszállás melegágyát képezik, a lelkiismeretet felébresztik s azon ezélből, hogy a lelkiismeretre nehezedő nyomás enybitessék, — beismeréshez vezetnek.

Természetes, hogy egy ily módon létrejött beismerés leginkább fogja az igazságot megközelíteni.

Egy súlyos vád.

Irta: Argus.

Ha a mindent meglátó és megítélő nagyközönségnek a csendőrség iránti vélekedését megfigyeljük, arra a saját tapasztalatra jutunk, hogy általában elismeri ugyan a csendörnek a közbiztonsági szolgálatra való rátermettségét s azon a téren való eredményes működését, de ezt az elismerést lerontja azzal a szintén általános természetű s a köztudatba már belerögződött súlyos vád fentartásával, hogy a csendör valósággal egy bántalmazásra teremtett közeg,

Egy-egy elfogottnak vagy elővezetendőnek a csendör általi bekísértetése alkalmával gyakran hallhatók ily kijelentések „No ennek se szeretnék a bőrében lenni! Ez se köszöni meg a mai vacsorát! Ennek is lesz hadd' el hadd'!” stb. nem az illető elítélésével járó kellemetlenségre céloz a nagyközönség, hanem azt

A legjobb órák,

legszolidabb ékszer, egyszerűtől a legdrágábbig, ugy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

műrészénél Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett.
Arjegyzék ingyen!

A hédvárali kastély.

sejteti, hogy jól tudja, hogy arra csak bántalmazás várhat.

Ennek a véleménynek a következményei azután a napilapokban időközönként megjelenő azon közlemények, melyek a csendőrt, mint a brutalitás netovábbját állítják oda, a bántalmazást valósággal csendőri specialitásnak tekintik.

Pedig, ha úgy az egyeseket, mint a sajtó embereit megkérdeznők, hogy mire alapítják a csendőrségre sértő eme állításukat, hát bizony nagyon is gyarló feleleteket kapnánk. Az egyik itt, a másik amott hallott esetekkel hozakodnék elő s a végén kiderülne, hogy az összes állításuk, ha nem is teljesen alaptalan, de nagyon is csekély alappal bíró mendemondákon és pletykákon alapuló híresztelés. A mi pedig tény és valóság az egészben, az oly csekély hiba vagy szabálytalanság, hogy ugyanannyit bármely testület tagjainál találhatunk.

Míndezekkel pedig nem azt akarom mondani, hogy a csendőrség részéről bántalmazás egyáltalán nem történik, hanem csak arra akarok rámutatni, hogy az az egy-két eset, a mely szórványosan és utóbbi időben mind ritkábban és ritkábban előfordul — semmiképen nem jogosíthatja fel a nagyközönséget eme ránk nézve lealázó feltevés általánosítására. S még kevésbé jogosíthatja fel arra, hogy a bántalmazást, mint csendőrségi specialitást emlegessék.

Alaposabb utánajárás és a körülmények gyökeresebb ismerete mellett megállapíthatjuk, hogy ha történik is bántalmazás, az nem a csendőrség szervezetének, oktatásának és vezetésének hiányosságából származik és feltevés is egy régi időből visszamaradt rossz szokásnak általános ismeretén alapul, a mely szokás a közönség meggyőződéséből való kipusztíthatását kisebb részről a tényleg előforduló, nagyobb részről pedig a raffinált büntetéseket által a bíróságok előtt gyakran hangoztatott, de még gyakrabban valótlanul bizonyult bántalmazási esetek akadályozzák. És akadályozza még az is, hogy a közbiztonsági közegek részéről a régebbi időkben nyilvánosan elkövetett bántalmazási esetek ismerete annyira belerögződött már a köztudatba, hogy azt ama pár évtized alatt, mióta a csendőrség öröklik a közbiztonság felett, kiirtani nem is lehetett.

Mint említém, a bántalmazás egy régi időből visszamaradt rossz szokás. S a közbiztonsági közegek, úgy a csendőrré is, úgyszólván öröklött terheltség. Örököltük ezt a közbiztonsági szolgálat terén működő elődeinktől, ép úgy, mint a bogy öröklök a gyermekek szüleiktől a tuberkulózist, az elmebajt vagy más hasonló betegséggel járó terheltséget esetleg a rossz szenvedélyt.

Öröklött terheltségnek nevezem a bántalmazásra való hajlamot azért, mert a régi közbiztonsági közegek, mint az elbeszélések és egykori iratok igazolják, nemcsak az ókorban és középkorban, de a csendőrség közvetlen elődei: a pandurok, még a múlt század Rádai-féle korszak idejében is, úgy batalomfítogatásból, mint vallomásra bírás céljából egyre-másra követvén el a bántalmazást. Miután az a legtöbbször nyilvánosan történt, de másrészt a nyilvánosságra kiszivárgott hírek alapján a köztudatba a csendőrség bántalmazása annyira belerögződött, hogy a nagyközönség — közte egynémely csendőr is — részben a megtorlás eszközeként tekintvén ezt az eljárást, a vele való meggyanúsítás alapján a bántalmazás örökségül visszamaradt a csendőrségre. Legalább a nagyközönség abban a feltevésben van, hogy

elődeink a szolgálati teendőivel együtt átvettük az eljárásaikban követett rossz szokásaikat is. A régieket azonban eme rossz szokás miatt jogosan megróni nem lehetett; legalább olyan jogosan nem, mint azt a mostaniak megérdemlenék.

Megmondom azt is, hogy miért?

A régi időben maga az ítélkezés is a szemzet-szemért, elvén alapulván, nem csodálható, hogy a közbiztonsági közegek, a ki akkor magát az igazságszolgáltatás megtorló eszközének is tekintette, egyre-másra bántalmazott; sőt legtöbb esetben az enyhébb természetű bűncselekmények elkövetőit fel sem jelentette hanem egyszerűen elverte s ezt megtorlásnak tekintette ő, úgy vette a bűnös és úgy számította be a nagyközönség is.

Hiszen, ha a régi időből való büntetésnemeket: a máglyán való megégetést, a szurokban főzést, felnégyelést, kerékbetörést, nyelvkitépést, szemkiszurást vagy a testnek más módon való s az elkövetett bűncselekmény akkori büntetésének megfelelő megcsonkítását s a megbotozást, megvesszőzést, mint büntetésnemeket tekintjük és figyelembe vesszük, hogy a tagadásba levő büntetéseknél beismerő vallomásra bírása is majdnem ezekhez hasonló módon történt, nem csodálkozhatunk és megsebotránkozhatunk a spanyol inkvizíció, az eperjesi vértörvényszék és a Rádai-féle korszakok közbiztonsági közegeinek, azokba a korszakokba és eljárási módzatokba teljesen beillő, hátborzongató barbárságain.

Még itt vannak előttünk eme korszakok egyes kinzó eszközei a börtönügyi muzeumokban, tehát nem képzeltől állítom a fentieket.

Igaz, hogy ilyen elbánás mellett nagyon sok megrogzott gonosztevőnek vallomásra nyílt a szája és vallomása folytán oly dolgok is napfényre kerültek, a melyek humánus bánásmód mellett talán örökre homályban vagy kiderítetlenek maradtak volna.

Szándékosan idéztem e szót «talán». Mert nagyon feltehető, sőt bizonyos is, a mit jelenben is számtalan eset igazol, hogy szorgosabb, körültekintőbb és kitaróbb utánjárás és a nyomozási eljárásnak alaposabb ismerete mellett, abban az időben is kideríthették volna a bűncselekményeket. Sőt bizonyos, hogy derítették ki így is. De mert az akkori közlekedési viszonyok mellett a távoli hatóságokkal való érintkezés, a gonosztevők üldözésénél s öforduló nebézségek, nemcsak a bűnesetek kiderítését hátráltatták, hanem nagyon sok esetben még az eredményt is megghiúsították volna, a fősúlyt a kinzó vállatásra fektették s minden nyomozó közegek és hatóság azon határozott meggyőződésben alkalmazta, hogy a büntetéseket szemben ez a legcélszerűbb eljárás, mert «nemcsak büntet, hanem javít is».

Hogy aztán az ilyen eljárás mellett hány ember volt teljesen ártatlanul és hosszabb ideig folytonos és váltakozó kinzás alatt s hány ember lett az ökönt kicsikart vallomások alapján, válogatott halálnemekkel való elpusztításra, megcsonkításra vagy örökös sanyalódásra elítélve, ha csak az igazi tettes, valamely véletlen folytán, még az itélethezatal előtt elő nem került, az más kérdés.

Ez az, a mit fentebb említettem, hogy átment és mélyen gyökereszik a köztudatban még most is, dacára annak, hogy már jó ideje, hogy a civilizáció és humanizmus fejlődésével, az említett büntetésnemek is fokozatosan kiküszöböltek és elmaradt a műveltebb nemzeteknél a kinzó vállat s a testi fenyegetések alkalmazása is.

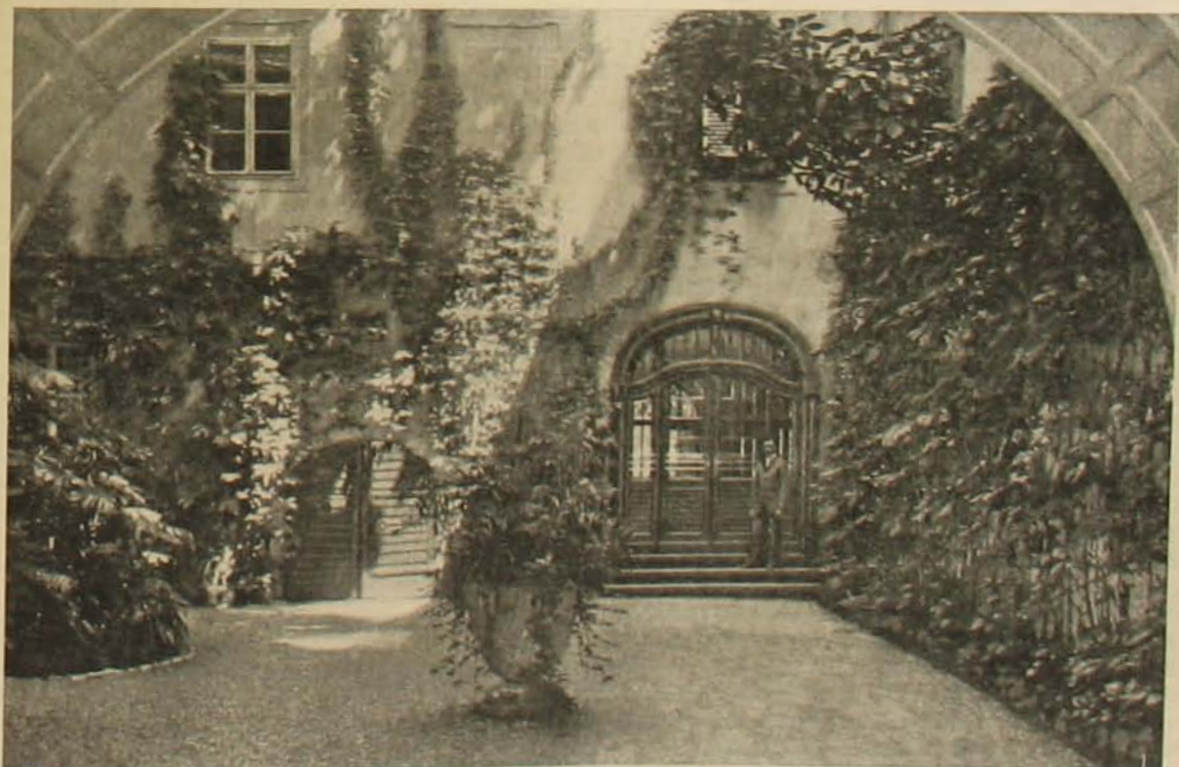
Ha fáj a feje⁷ ne tétovázzék, hanem használjon azonnal

Beretvás-pastillát

mely 10 perc alatt a legmáskacsabb migránt és fejfájást elmulasztja. — Ára K 1,20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három doboznál ingy. postai szállítás.

A miniszterelnök családi körben.

A kastély belső udvara.

A hédervári kastélyból.

És, ha figyelembe vesszük, hogy a csendőrségnél panaszttevő sértett vagy káros, a mint arra a kérdésre, hogy kit gyanúsít, megnevez valakit, mindjárt hozzá is teszi, nem kell annak, kérem, csak egy pár pofon, mindjárt megmond az mindent; és hogy az a parasztember, ha rakoncátlan, dubaj fiának egy-két nyakonütéssel járó rendreutasításáról értesül, alkalmilag megköszöni a csendőrnek eme — szerinte — javító hatással bíró elbánást; és, ha halljuk, hogy egyes községi előljáróságok, sőt hatósági főnökök is csak azt a csendőrt tartják erélyesnek és szolgálati tevékenységét a közbiztonsági szolgálatra előnyösnek, a melyik nemcsak észszel, hanem kézzel is — és pedig nem kesztyűs kézzel — lát hozzá a megzavart közbiztonsági állapot helyreállításához: mondom, ha mindezeket figyelembe vesszük, bátran állíthatjuk, hogy még nagyon-nagyon hosszú idő kell abhoz, míg a theoretikus gondolkodású emberek szerinti az az ideális állapot bekövetkezik, hogy a közbiztonsági közeg — legyen az csendőr, rendőr, pandur vagy kisbíró — nem bántalmaz vagy hogy illet róla általánosságban nem állítanak.

Nehogy pedig azt higgye valaki, hogy az elmonditakkal éppen a bántalmazás fentartását vagy az esetleg bántalmazó csendőrt pártolom, sietek kijelenteni, hogy közleményem eddigi részében inkább csak az említett súlyos vád honnan való származásának alapját igyekeztem felderíteni azok előtt, a kik mindenáron csendőri specialitásnak igyekeznek feltüntetni a bántalmazást és általánosítani akarják azt az egész területre nézve.

Arra nézve pedig, hogy miként gondolkozom a bántalmazásról; hogy miként nevelődik bele egynémely csendőri a bántalmazás alkalmazásába; hogy mily következményekkel jár az ily magáról megfeledkezés a csendőrré nézve — és, hogy miként lehet a bántalmazás elkövetésétől vagy ennek csak gyanujába keveredéstől is legjobban óvakodni — még az alábbiakban fogok kitérni.

*

Egy igen mélyértelmű magyar közmondás szerint: a mit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt ember társadnak!

Ez az elv megdönthetetlen és érvényes a bántalmazásra nézve is. És bizonyos az is, hogy a bántalmazást minden higgadtan és megfontoltan gondolkodó csendőr elítéli az ezekkel ellentétesen gondolkozók, habár csak feltéve, hogy akadnának is, nem tudnának felhozni egyetlen olyan okot sem, a melylyel bárkit is meggyőzhetnének a bántalmazás szükséges illetve indokolt alkalmazásáról.

És ezt az állítástomat fentartom annak daczára is, hogy egyszer már — nem is olyan régen és pedig az új K. P. életbe léptetése után — a többek között olvastam egy kir. ügyész vádbeszédét, a melyben a kir. ügyész, a törvényszéki tárgyaláson a csendőrök terhére beigazolódott bántalmazást a következőképen értékelte:

„Igaz, hogy a nyomozást vezető csendőrök vádlottat, hogy beismerő vallomást tegyen, bántalmazták, de ennek megvolt az a jó hatása, hogy vádlott a tettet beismerte és az ellopott pénzt előadta!”

És fentartom annak daczára is, hogy külszolgálatom ideje alatt, nem rám nézve és nem sokszor ugyan, hallottam egyes egyénektől, a kiknek rakoncátlan, dubaj, engedetlen természetű és viselkedésű fia vagy cse-

lédje alaposan rendreutasítva került ki a csendőr kezéből, olyan megjegyzést:

„Jól tette az ur! hadd tanuljon rendet a haszontalan kölyök!”

Ez az utóbbi elismerés legfeljebb csak megnyugtatóul szolgálhatott arra nézve, hogy a katonai törvények szerint vétségnek minősülő és hivatalból üldözendő eme cselekményt, sem a sértett, sem a hozzátartozója nem fogja feljelenteni az illetékes parancsnokságnak és így a jogtalanul megtorlással élő csendőr a megbüntetését elkerülheti.

Az előbbi megdésérésnek azonban még ez az előnye sincs meg és a szóbanforgó esetben sem volt. Mert a kir. törvényszék a jó hatással járó bántalmazást az ügyésszel ellentétben, törvénytelen eljárásnak tekintve, megtorlása végett, az ítélet jogerőre emelkedése után, áttette az iratokat a kerületi parancsnoksághoz, a hol nagyon természetesen, megindult a fegyelmi eljárás a terheltek ellen.

*

Az erőszakoskodásnak s a bántalmazásnak ellensége, sokszor eltünődik rajta, hogy a csendőr, a ki a szigorú katonai törvények alatt áll és ismeri a humanizmus fokozatos fejlődését is, hogy követhet el csak egyetlen bántalmazást is.

De csak az olyanok tűnődnek ezen, a kik a csendőr általános helyzetét nem ismerik. Mert azok, a kik a csendőrségi szolgálat egyes körülményeit ismerik, tudják jól, hogy mennyi kísértésnek van kitéve a csendőr abban a tekintetben, hogy bántalmazásra bírják. Ügyészolván minden emberben, a kikkel érintkeznek, egy-egy kísértőre talál, a kik kifejezetten vagy példálózgatással mind a bántalmazásra igyekeznek őt ösztönözni.

Ha egy panaszos a sérelmére történt büntetendő cselekményt előadja, és az ezt nyomon követő ama csendőri kérdésre, hogy kit gyanúsít, valakit megnevez, azt már minden kérdés nélkül hozzáteszi:

Vékony bőre van annak, kérem, egy pár pofonra mindent bevall! vagy: csak egy kicsit rá kell ijeszteni, vall az mint a karikaesapás!

A cseléd tartó egyének, a helyett, hogy bibát követő cselédek megbüntetését kívánnák, a panasztétel után mindjárt kijelentik a csendőr előtt, hogy csak megfélemlíteni és rendreutasítani akarják azokat. És ezt a megfélemlítést vagy rendreutasítást — kézmozdulatokkal vagy példálózgatással jelölve — a hibás cseléd bántalmazásával vélik eredményesen elérhetőnek.

Ugyancsak így példálózhatnak a csendőr előtt az előljárósági tagok is, ha egyik vagy másik községben a fiatalság dubajkodása már tűrhetetlenné kezd válni és az általok is ismert csendőri eljárásoknak és feljelentéseknek nincs mindjárt a kellő hatása, vagy ha eredménytelenül nyomoz a csendőrség egy-egy büncselekmény elkövetői után.

Ugyancsak aztán, ha egyik vagy másik eset bösei iránt náluk érdeklődik, a követendő eljárás feletti tanácskozás közben ugyesen beleszóvik a beszédbe, hogy csak ezt vagy amazt, mint fölkompost, kellene jól elővenni, azt kellene megijeszteni, mindjárt vége lenne a dubajkodásnak vagy előkerülne a többi tettes és a keresett holmi is. És nagyképu fontoskodással hozzátesszik, hogy ehhez ám X. csendőr vagy Y. őrsvezető úr értett csak!

Ha aztán az érdeklődő csendőr vagy altiszt bougrik

BUTOR

kézpénzért v. részletfizetésre legjótányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.

13 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 38-59.

BUTOR

A hédervari kastélyból. — A miniszterelnök dolgozó-szobája.

és a jelzett elődök mikénti működése iránt kíváncsiságot árul el, készségesen elmondják neki, hogy hasonló esetekben ekkor ezt, máskor azt (itt következik bizonyos félre nem érthető kézmozdulat vagy szóbeli kifejezés) vette kezelés alá.

Közben különféle dicsérő megjegyzések hallhatók:

Az volt ám az igazi csendőr!

De tudott is érteni az olyasféle nyelven!

Mindenki csak ahhoz fordult, ha baja volt!

Míg az itt volt (csendőr vagy őrsparancsnok) nem történt ám itt ilyesmi!

Még az őrsparancsnokánál is többet tudott! Stb.

Ugyancsak ilyen módon dicsérgetik előtte egyik vagy másik jó nyomozó hajtársát is, a ki a megfelelő kereszkérdéseket (itt megint a félre nem érthető kézmozdulat következik) tudta igen jó eredménnyel alkalmazni.

Természetes, hogy az ilyen olesó diesőség hamar a fejébe szállana a gyengébb akaraterejű és könnyebben befolyásolható csendőrnek, és ha nem volna mellette egy higgadtabban és megfontoltabban gondolkozó hajtárs, bizony beugrana és megfolejtkezve a szigorú tilalomról s annak ránézve szomorú következményeiről, igyokoznák megörökíteni a nevét a község közbiztonsági állapotának szájhagyományként őrzött kótes értékű történetében.

A bántalmazásra való kisértésnek igen gyakori módja az is, hogy a raffináltabb büntetéseket, csak hogy a csendőr előtt tett beismerő vallomásukat a bíróság előtt sikeresebben visszavonhassák, különféle módon szinte provokálják a csendőrt bántalmaztatásukra.

Egy a csendőri eljárást már jól ismerő szokásos büntettes csak ránéz a vele foglalkozó csendőrré s megfigyeli annak a nyomozás során követett eljárását, már tisztában van vele, hogy miként kell viselkednie.

Ha az ellene felmerült gyann alapos és érzi, hogy a bizonyítékok beszerzése sem okoz — legalább szerinte — nehezebb munkát, elkezd sértő módon viselkedni, tiltakozik az őt ért zaklatás ellen, feljelentésekkel fenyegetőzik. S ha aztán sikerül neki a csendőrt a bekotürésből kihozni s az ekként felingerelt csendőr tanuk előtt, habár sérülés okozása nélkül is, vagy tanuk hiányában sérülés okozásával, egyszer vagy többször megüti, mindjárt beismerő vallomást tesz, összebeszél mindenféle ostobaságot, vezetgeti a csendőrt jobbra-balra a sehol fel nem található bünjelek után, tettestársakat nevez meg, a kiket soha látott és esetleg csak haragosai s a csendőrt ekként letéritve a helyes útról és nyomról, előidézi, hogy a bizonyítékok beszerzése utáni fáradozást megunva, egyszerű beismerés alapján feljelentik.

A bíróságnál természetesen visszavonja beismerő vallomását s bántalmaztatását vagy orvosi hitellel vagy tanukkal igazolja s ezek rendszeren igazolják is azt. Célját elérte, sőt nyert ügye van. A bíróság felmenti és a csendőr ellen is feljelentést tehet.

A többek közt engem is így akart egyszer beugratni egy delikvens.

Hatrendbeli betöréses lopásért elfogtam. A bizonyíték csak részben volt még meg. De gondoltam, minék hordozzam ezt az ombert magammal, hiszen csak nyűg volt a nyakamon. A további bizonyítékok beszerzéséhez már nem volt rá szükségem s utóll se tarhattam, hogy azt megsemmisítheti.

Gondoltam, hogy még egyszer kikérdezzem s ha akkor is tagad, átudom a bíróságnak, legalább míg a pótnyomozással a bírói vizsgálathoz szükséges adatokat és hiányzó bizonyítékokat beszerzem, még alkalma se legyen azt megnehezíteni.

Kikérdeztem tehát és mivel ekkor is konokul tagadtam,

kijelenttem neki, hogy másnap a bírósághoz fogom bekísértetni.

Nagyot nevetett és gunyosan megjegyezte: kár a fáradságért örsvezető úr! hamarabb hazajöveék én mint a kísérő csendőr urak! Már csak okosabban cselekedtet az előbbi örsvezető úr! — folytatta tovább.

— Miért? — kérdeztem meglepetten.

— Hát csak azért — felelte kicsinylőden az én emberem, — mert az az ilyen csekélységért adott egy pár pofont, egy párszor megrugott és elbocsátott! A többit elvégezte a bíróság!

Neki hatrendbeli betöréses lopás csekélység volt és mivel be nem ismerte, a bizonyítékok súlyát pedig nem tudta mérlegelni, szörinte egy pár pofonnal el lehetett volna intézni az egész ügyet.

Természetesen, ha fel nem jelentem, meg is verhettem volna, bizonyára nem tett volna ellenem feljelentést. De milyen másként alakult volna a helyzet, ha a megverés után még fel is jelentem.

De hát én nem ugrottam be. És felvilágosítottam, hogy nagyon csalódik, ha azt hiszi, hogy ily olcsó szerrel megszabadulhat és biztosítottam arról is, hogy azon a nyáron rozsdás marad a kaszája az aratástól.

Úgy is történt.

Míg az említett nyomozás a vizsgálóbíró újabb és újabb sürgetésére és irányító felhívásaira az újabb és újabb pótnyomozásokkal befejeztetett és a vizsgálat az újabban beszerzett bizonyítékokkal kiegészítettett, vizsgálati fogsága mindig újabb nyolcz nappal hosszabbított meg, úgy, hogy 30 napnál tovább volt vizsgálati fogságban.

Mellesleg megjegyzem, hogy az is valótlan volt, a mit elődömről mondott, mert sokkal előrelátóbb és óvatosabb csendőrnek ismertem én azt, hogysem bántalmazásra engedte volna magát ragadtatni. Gyanúsított tehát csak az én beugratásomra találta ki és adta elő az egészet, mint megtörtént dolgot.

Hogy az elmondottakhoz hasonló hány beugratás fordul elő a csendőrségi szolgálatban, annak csak a jó Isten a megmondhatója. S bár az ilyenek a köztünk előforduló szóbeszéd folytán a csendőrségnél általában köztudomásra jutnak, mégis akad néha egy-egy csendőr, a ki újból beugrik.

Mindezek mellett azonban nem tagadható az sem, hogy akad olyan csendőr, a ki, minden beugratás nélkül, csupán saját kezdeményezéséből bántalmaz. De ez oly ritka eset, hogy a változatos emberi természettel és az emberi gyaroltságból származó heves felindulással magyarul lehet, annál is inkább, mert egynémely büntetés az elővezetésnél vagy kikérdezésnél oly kihívó és annyira sértő viselkedést tanusít, hogy bármily anyagi türelmű legyen is az a csendőr, a szolgálati fáradalmak és küzdelmek által megviselt szervezetében már nem lévén meg a kellő ellentálló erő, a renitenskedés feletti erős felindulásában megelégedkezve magáról, bántalmazásra ragadtatja magát.

Az ily megelégedkezés azonban, ahhoz képest, hogy a bántalmazás mi okból történt s mily mérvű sérülést okozott, ha behizonyosodik, minden alkalommal fegyelmi vagy büntetőbírósi megtorlást von maga után.

S tagadhatatlan, hogy már sok szépen megindult karriérnek szegte útját a bántalmazás miatt kiszabott büntetés s az ennek súlyosításaként kimondott lefokozás és a csendőrségből való elbocsátás.

És, ha más körülmények nem is, de a nyilvánosságra jutott ily súlyos természetű ítélezések meggyőzhetnének

a csendőrség elleni vádaskodókat, hogy a bántalmazással terhelt csendőr a testület részéről csak annyi védelemben részesül, a mennyit a törvény és humanizmus megenged. Eltussolásról azonban szó sem lehet.

S ugyancsak az a szigorú ítékezés nagyon alkalmas intőpélda arra is, hogy a csendőröket a bántalmazás elkövetésétől visszariassza.

Már most csak az a kérdés, hogy az említett kísértesek és provokálások mellett miként kerülheti ki a csendőr a bántalmazást vagy annak a hírébe való keveredést?

Erre legegyszerűbb felelet az volna: Fékezze indulatait!

Az ehhez szükséges erős lelki tulajdonsággal azonban — mint tudjuk — igen kevés ember rendelkezik. Azoknak tehát, a kik indulatos természetűek, hosszabb időn át szigorú önuralmat kellene gyakorolniuk eme szenvedélyük felett, meg kellene tanulniok türelmesnek lenni s így elsajátítani az indulataik feletti önuralom gyakorlását.

Nem is olyan nehéz ez, mint első pillanatra látszik. Csak kitartás és erős akarat kell hozzá.

Az ókori Demosthenes kavicsokat rakott a nyelve alá, hogy leszoktassa magát a dadogásról. Majd, hogy hangját erősítse, kijárt a tengerpartra és órák hosszúra a szélbe kiabált.

Gladstone, a nagy angol államférfi, hogy izmait erősítse, tüzfűjét mindig maga vágta. Mások pedig ugyane célból rendszeres időközönként súlyzókat emelgetnek, tornáznak a gyakran hosszú gyalogsétákat tisznek.

Szóval, ha körülnézünk és mindent alaposan megfigyelünk, azt tapasztaljuk, hogy az az ember, a ki gyengeségét, hibáit érzi és tudja s azokról leszokni és tökéletesedni akar, könnyen megtalálhatja annak a módját is.

S ha mégis akadna olyan indulatos természetű csendőr, a ki indulatai fékezésének módját nem találná meg, annak fölöttébb ajánlatos, hogy minden olyan működését, a miközben indulata elragadtatja, tanuk jelenlétében végezze. A nyilvánosság ugyanis igen jó hatással van a szenvedély lehűtésére. E mellett iparkodjék a lehető legbékésebb hangon és tisztességes modorban kezdeni a figyelmeztetést, megintést és folytatni a kikérdezést, mert így nem ad alkalmat a gyanúsítottnak a vele szemben való sértő, kihívó viselkedésre.

S ha mindezek daczára mégis indulata felindulása jöhetne, rövid időre, t. i. míg az előidézett felindulása elmúlik, függessze fel a kikérdezést, a folekkel való tárgyalást és csak később folytassa azt.

Számtalan példa igazolja, hogy épen a legnyugodtabb hangon folytatott kikérdezés hozza zavarba a gyanúsítottat; az pedig mindennél bizonyosabb, hogy egy méréséket, jóakaratu hangon s az adott esethez illő tisztelettel kifejezett törvényszerű figyelmeztetés vagy megintés mindig kellő hatással jár.

Hiszzen a törvényszéki tárgyalásokon is számtalan esetben előfordul, hogy a vádlott magával a bírósággal szemben is kihívóan, tiszteletellenesen viselkedik, a tanukat meghazudtolja, sértegeti vagy czinikus viccekkel támadja a bíróság tekintélyét és veszélyezteti a tárgyalás méltóságát. S mégis beéri a törvényszék elnöke egy-egy komoly rendreutalással és csak a legritkább esetben alkalmazza az előirt rendbüntetést.

Nem szabad tehát a csendőrnek se megelégednie állása méltóságáról, nem szabad csökkenteni a tekintélyét az által, hogy többek jelenlétében vagy tanuk nél-

kül is szabad folyást enged indulatainak s ennek folytán sértő viselkedésre, esetleg bántalmazásra ragadtatja magát. A mely csendőr megszokja az indulatai felett való uralkodni tudást, az sobase kerül kellemetlen helyzetbe.

Mindezekon felül pedig ne tekintse magát egyetlen csendőr sem az igazságszolgáltatás megtorló eszközének, hanem csak annak, a mire rendeltetett: közbiztonsági közegnek. S tetteiben vagy eljárásában ne a bosszu, hanem az emberszeretet által vezéreltesse magát. És tanulja meg, hogy az a legnagyobb győző, a ki önmagát legyőzni tudja.

Tisztességes, jóakaratu és tapintatos eljárás mellett a bántalmazás minden esete elkerülhető. Ily működés mellett megczafolhatjuk azt az ellenünk még mindig hangoztatott súlyos vádat, hogy a csendőrség sokszor bántalmaz s több lesz a jóakarónk és kevesebb az elleniségünk. És bizonyíthatjuk a nagyközönség előtt, hogy jobbak vagyunk a bírúnknél és nem vonbatnak benünket egy kalap alá a régi kor közbiztonsági közegeivel.

És tartsuk szem előtt azt a fentebb is idézett mélyértelmű magyar közmondást: «A mit nem kívánsz magadnak, ne tedd azt embertársadnak.»

Szunyogüzés szagos anyaggal.

Most jelent meg a Magyar Balneológiai Egyesület 1911-iki évkönyve Vámosy Zoltán szerkesztésében. A vaskos kötetben hazánk fürdőügyére vonatkozó sok értékes adaton kívül a XXI-ik magyar balneológiai kongresszuson elhangzott értekezéseket találjuk. Az egyik, Hollaender Hugó dr.-nak a szunyog-barcstról írott télműr és alapos értekezése most a nyaralás idején szélesebb körű érdeklődésre tarthat számot. Bemutatjuk belőle azt a részt, mely a szunyognak különféle szagos anyaggal való távoltartásáról szól.

A szunyogüzés egyszerűbb fajtáihoz, a bálóval való védekezésen kívül, a különféle szagos anyaggal való profilaxis tartozik. A szagos anyag részint a meztelen testrészekre fölkenve illó párái által gátolja a szunyog közeledését, részint mint élő, illó olajtartalmú növény tartja az ültetvény helyét szunyogtól mentesen, részint pedig meggyújtva füstalakban űzi el a ház és egyéb lakóhely közeléből a kellemetlen bogarat.

A szunyognak a szag iránt való nagy érzékenysége ismeretes. E gyengéjét méltán föl lehet használni saját kárára és az emberek hasznára, annál is inkább, mivel a mechanikus védőeszközök alkalmazása — bármily megbízható és egyszerűek is azok — sok esetben leküzdhetetlen nehézségbe ütközik. Szabadban, dolgozó munkást, utast, katonát küntartózkodása egész idejére fátyollal, keztyűvel és teljesen áthatolhatatlan ruhával ellátni éppen a nagy meleg idején alig lehetséges, nem is

szólva a kényelemhez szokott és kényelmet kívánó fürdővendégről.

Szükségesnek látszott ezért olyan anyagot vagy szert találni, melynek szagát vagy kigőzölgését a szunyog nem képes elviselni, hogy azután az ember bőrére dörzsölve, vagy rubájára fröccsentve, a körülötte ólálkodó szunyogot szagával elriassza. Ez óvószernak továbbá olyannak kellett volna lennie, mely egyszeri alkalmazása után a szunyogra gyakorolt visszataszító hatását legalább öt-tíz óra hosszat megőrizze, a használó embere teljesen ártalmatlan, sem piszkító, sem bűzös, de könnyen előállítható és olcsó legyen.

Ilyen szernak fölfedezésén vagy laboratóriumi előállításán több tudós fáradozott. A főbb próbaanyagok voltak: állati zsiradékok (lanolin, disznózsír, csukamájolaj), növényi zsiradékok és illó-olajok (oliva- riczinus-, nyírfa-, mastix-, babér-, mustár-, eukaliptusz-, terpentín-, kajeput-, fenyő-, szerecsendió-, kőmény-, zsálya-, rula-, szegfű-, keserűmandula, fahéj-, ániza-olaj), ásványi zsiradékok (vazelin, vazelin-olaj, petróleum), továbbá esszenciák (mustáresszencia, kámforszesz, mentol, ammoniák, benzaldehid) különféle növények pora vagy forrázata (dobány, eukaliptusz, fogbagyma, vörösbagyma, zsitrom, narancs, stb.), kátrányos víz, kölni víz, savak (eczet, karbol-, szaliczil-sav), jodoform és végül oly állapot kivonata, melyek a szunyogcsipéssel szemben menteseknek látszanak (nébány büllő, kétéltű bal). Az említett szagos szereket a legkülönbözőbb alakban alkalmazták, így mosdóvíz, kenőcs, pomádé, parfüm, szappan alakjában, a nélkül, hogy a hozzájuk fűzött várákozásnak csak egyikök is megfelelt volna. A legtöbbnek az a hibája, hogy szaga a friss, mozgó levegőn könnyen elillan, mire hatása is elvész. Leginkább használható még a terpentínolaj (terpentín-szappan) és a jodoform; kevésbé a mentol, szerecsendió, kámfor és fogbagyma. (Innen magyarítható különben az az ósrégi szokás, hogy némely vidéken a lakosság a láz ellen mintegy amulet gyanánt kámforral vagy fogbagymával megtöltött zsákokkákat hord a nyaka körül.) Osborn az ammoniákok, Weed a petrolomot, Nuttall (a kanadai benzölöt-tektől eltanult) kátrány- és táblaolaj keverékét dicséri. Többen az eukaliptuszolajnak magasztalják szunyogüző hatását. Ujabbán ajánlják a következő keveréket: 5 csepp kreozot, 5 csepp eukaliptusz-olaj jól összekeverve 28 gram glicerinrel. Az éjszakai nyugalom biztosítására jó a lavendula-olaj, melyből este lefekvéskor egy cseppet a fejre, egyet pedig a vánkosra hintenek.

Talán mindezeknél jobb sikerű egy már százéves ellenszer, tudniillik a kénvirág, a melyet az olaszok használnak. Mindegyik harsányába fölbuzás előtt egy-egy kanálnyi kénvirágot kell önteni. A kénzsag, melytől a szunyog irtózik, a harsányból fölárad a többi ruba alá és kisebb adagokban kipárolog a szabadba. Ezt az eljárást a kolera ellen is, mint különösen jó óvómódot ajánljuk; és sajátságos, hogy a szunyogos tájakon a kolera valóban nagyobb mértékben szokott pusztítani, mint ott, a hol nincsen malária- és szunyogokozta kellemetlenség. Ebből talán arra következtethetünk, hogy a szunyog a kolerabacillust épen úgy, vagy még biztosabban terjeszti, mint a légy.

Hogy a lakóházat és környékét megvédelmezzék a szunyog kártékony és kellemetlen betolakodásától, a meleg országok szunyoglepte vidékein már régóta divatosnak különféle eljárások. Így a fatenyésztés, melyet, mint ismeretes, váltólázás vidéken mentesítő célra alkalmaztak. Bár az ilyen célra alkalmas nedvszívó fák főbaszna közfelfogás szerint a talaj szárításában áll

lebenségesnek tartja Nuttal, hogy például az eukaliptusz-ültetvényeknél e fák szunyogüző szaga is szerepel. Samhers is tapasztalta, hogy kertjének eukaliptusszal beültetett területét a szunyog kerülte. Eaton meg épen azt állítja, hogy a fejkáncosra tett egynéhány eukaliptuszlevél a szunyogot távoltartja.

Egyiptomban a bázak környékét riczinusz-ültetvények által szokják szunyogtól mentessé tenni.

Szobák fertőtlenítésére leghatásosabb szernek bizonyult a szárított krizantémum-virág pora. A dalmát, montenegrói és a trieszti származású készítmény a legjobb. Ez a szer a legkülönbélebb keverékekben és formákban kapható a kereskedésben, és újabban, főleg Olaszország egészségtelen vidékein, keresett árucikk. A zampironi kis füstölő gyertyácska, mely krizantémumpor és kálisálétrom keverékét tartalmazza, meggyújtva, biztonságban tartja a szobát éjszakán át. Zanzolina névvel Celli hozott forgalomba egy szunyogüző porkeveréket, mely egyenlő rész krizantémum- és valeriana-porból készül. Mindkét szerre vonatkozó használati utasítás a következő: Mindeniket naplementével kell meggyújtani a szobában, tárt ablak mellett. Középtérfogatú szoba számára három szál zampironi-gyertya, vagy egy evőkanálnyi zanzolina-por elég. Mibelyt a füst szertegomolyog, a szoba zugaiban elbujt szunyogok kimenekülnek a számnakra elviselhetetlenné vált levegőtől a szabadba. Mikor a füstölő-szer fele elégett, be kell tenni az ablakot és másnap reggelig zárva tartani. Az ajtó nyitását is lehetően kerülni kell. A szoba levegője az emberi orr számára tűrhető marad.

Egyébiránt nincs is igen szükség ilyfajta műfűstre. A szunyog finom szaglóérzéke a közönséges tüzelőfa füstjétől is irtózik. Rég jól tudja ezt a nép is, mely rőzsetűzzel riasztja el a szunyogot háza közeléből. A kapadomány is jó szer.

KÉPEINKHEZ.

A hédervári kastély.

Hédervár Győr vármegyéhez tartozó kisközség. Alig 1000 lakossal. Egyes térképeken talán fel sem található. Azért mégis nevezetes hely ősidők óta. Az ősi Hédervár nemzetség ugyanis, amelynek adoptált utóda gróf Khuen-Hédervár Károly jelenlegi miniszterelnök és belügyminiszter, ebből a községből veszi eredetét, jobban mondva a község és a tulajdonosa egymásnak nevet adtak.

Az említett nemzetség őse, egy Heinrich vagy Heidrich nevű német lovag volt, a ki valamikor a XI. század elején negyven páncélos vitézzel vándorolt be Magyarországra és felajánlotta szolgálatát a királynak. Vendégszerető fogadtatásra talált, kiváló magaviselete és vitéz tettei folytán megkedveltette magát a királyllyal, birtokokat kapott adományba s ezek egyikén — a mostani Hédervár község helyén — épített egy várat, melyet a saját magyaros hangzásúvá tett nevével, Hédervárának nevezett el. Fiai, unokái jó magyarok s előkelő állásu egyének lettek mind. Sokszor beírták nevüket a magyar történet könyvébe. Sőt sokszor csinálták is ezt a történetet. Volt köztük királyi kancellár, tárnokmester, országbíró, erdélyi vajda s néhány főpap, sőt érsek is. A család egynéhány tagja még a nádori méltóságot is viselte, pedig — a mint tudjuk — ez volt akkor a legelső főméltóság az országban és hatalma is több volt,

mint pl. egy miniszterelnöknek. Ez a nagyhatalmu és tekintélyű család azonban férfiaon 1680-han teljeseen kibált s azóta kétszáz esztendeig már csak egy fiúsított leánya on, majd pedig az ennek utóda által adoptált jelenlegi miniszterelnökben él tovább.

A történelmileg híres ősi kastély azonban, melyet a maga egészében és egyes részleteiben a jelen számunkban közölt képeken olvasóinknak bemutatunk, megmaradt s áll még ma is gyönyörű parkjával.

Kedvencz tartózkodási helye volt ez a család minden tagjának mindig s a mostani miniszterelnök is itt tölti minden szabad idejét; mihelyt meg tud szabadulni pár órára a kormányzás nehéz gondjaitól, már siet Hédervárra s egész napját azoknak az ősi fának árnyékában tölti, melyek alatt valamikor Kont, «a kemény vitéz» pihent.

HIREK.

Ellenszegülés és támadás. Pálfi Sándor csendőr és Komlós Albert próbacsendőrből állott mátészalkai örsbeli járőr, aug. 11-én a szatmármegyei Mátészalkán idősb Szőke József és ifjabb Szőke József ottani lakos, nagyerőjü hirberlt verekedők által, szolgálati fellépésük alkalmával megtámadtatván, annak mindkét tagja könnyen meg is sebesített. A járőr, bántalmaztatása után, a támadók ellen forgópisztolyt használt, minek következtében idősb Szőke József hasán és csipőjén, ifjabb Szőke József pedig bal vállán találva, előbbi életveszélyesen, utóbbi pedig könnyen megsebesített. — A torontálmegyei Opáva községben, augusztus 10-én, este 10 órakor Dobos István ottani örsbeli csendőr cz. örsvezetőt, sétája közben nyolcz legény kövekkel megdobálta, dorongokkal felfegyverkezve megtámadta és könnyen meg is sebesítette. Dobos cz. örsvezető szorongatott helyzetben a támadók ellen kardjával védekezett s azok közül négyet súlyosan, de nem életveszélyesen megsebesített.

Meglepett cigányok. Kovács Bálint csendőr cz. örsvezető és Pinter József próbacsendőrből állott nagykövéri örsbeli járőr, augusztus 14-én este 1/2 10 órakor, portyázás közben, a temesmegyei Bükkfalva község határában elterülő kukoriczásban egy cigánykaravánra hukkant. A karaván a járőr láttára kocsikra kapva, a járőrre való lövöldözés közben menekülni igyekezett. Járőr a karavánt üldözöbe véve szintén löfegyvert használt, minek következtében Lakatos Lyuba és Lakatos Mária kiejenői cigányok halálos, Ajtai János mezőherényi cigány pedig életveszélyes sérülést szenvedtek, egy ló pedig elhullott. A járőr fegyverhasználatát a karaván férfitagjai a kocsikról legrálva, azoknak visszahagyása után, a sötétben elmenekültek. Járőr hat kocsiban 12 asszonyt és 18 gyermeket Nagykövéri határáig üldözve, elfogott. Az elmenekült cigányok után a nyomozást Somogyi Antal járőrmester, egy nyolcz főből álló járőrrel folytatja.

Pénzhamisítók elfogása. A borsodmegyei Borsodnádásd és Balaton községekben az utóbbi időben több egykoronás és 20 filleres hamispénnel bozattott forgalomba. Ruzsnyák András örmester, járdánbázai őreparancsnok erről tudomást véve, a nyomozást az őrs legénységével bevezette s 3 1/2 napi nyomozás után sikerült a tettészeket Böhm Lajos borsodnádásdi lakos gépész és Kuszbart János balatoni lakos személyében kideríteni. Nevezettek elfogva, a náluk előtalált hamis egykoronás és 20 filleresekkel s a pénz készítéséhez használt két drb. présrel együtt, a miskolczi kir. ügyészségnek átadattak.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az elefánt a mezőgazdaságban. Afrika rengeteg területének mezőgazdasági hasznosításba vétele elé leküzdhetetlen akadályt gördít az, hogy a cece-légy marásától a ló és az összes többi hasznos háziállat, a melyek nélkül mezőgazdasági művelés elképzelhetetlen, elpusztul. Sokfelé próbálkoztak már a zebra megszelidítésével, de eddig számottevő eredmény nélkül. Belgium afrikai nagy gyarmatán, Kongó államban végre az elefánttal tettek kísérletet s mint a belga kormány hivatalosan jelenti, az eddigi kísérlet kitűnően bevált s különösen a rizsföld művelésénél az elefánt fölöttébb használhatónak bizonyult. Kongó államban külön vállalat alakult, mely eddig 54 elefántot nevelt és idomított a mezőgazdaság használatára.

A Szimplon-alagut forgalma. A Szimplon-alagut szükséges voltát mi sem igazolja jobban, mint a rajta lebonyolódó forgalom gyors emelkedése. A legutóbbi öt év alatt átment személyeket és szállított rakományok súlyát a következő számok tüntetik föl: 1906-ban 266,000, 1907-ben 365,000, 1908-ban 375,000, 1909-ben 376,000 és 1910-ben 497,000 utas. A szállított teherárú-forgalom ugyanez idő alatt a következő volt: 1906-ban 26,000, 1907-ben 75,000, 1908-ban 81,000, 1909-ben 102,000 és 1910-ben 135,000 tonna. Az 1910. év nagy emelkedése mutatja, mennyire sürgős már a tervbevett párhuzamos második alagut kiépítése. A befejezéséhez közeledő Löttschberg-vasut és alagut szintén jelentékenyen fogja emelni a Szimplon-vaaut forgalmát.

Szerkesztői üzenetek.

A szerkesztőség a szolgálattal kapcsolatos kérdésekre és névtelen levelekre nem válaszol, kéziratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz — kényességénél fogva — nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek.

Kis örs. Forduljon kérelmével az illető iskola igazgatóságához.

K. J. Örsvezető. Forduljon valamelyik ménesbirtokjóságigazgatóságához, (pl. Mesőhegyesre), az útbaigazítást ott kaphatja meg. A kérvény magántermészetű és mivel nem érinti az ön személyét, így az nem tartozik a szolgálati utra. Bélyeget lapunk

javára bevételztük. Jövőben teljes nevét írja alá, különben nem adunk feleletet.

111. Rendelkezés erre nincs, hacsak felettes parancsnokságuk e tekintetben nem intézkedett, miről nekünk tudomásunk nem lehet. Ha sérelmesnek tartják, tegyenek jelentést. Az esetben, ha tényleg úgy van mint írja, úgy az nézetünk szerint nem helyes. 2. Ha az átalányt felveszi, 6 köteles mosatni. 3. A «Pótlék» XIV. fejezet 3. pont ntolaó bekezdése világosan megmondja, hogy nem, miért kérdez ilyent?

F. A. Parajd. Nyugdíj nem, hanem csak temetkezési járulék illeti meg.

13. Ha önök úgy vannak informálva, akkor többet tudnak, mint mi, mert ennek még csak hírért sem hallottuk.

27. Igen. 2. Kiki a eaját szállójében.

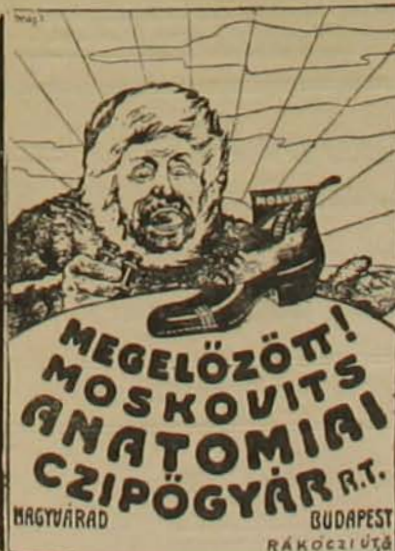
V. S. Nem. Mihelyt megszakitás van, az előbbi szolgálati idő nem számít.

H. J. 2. «Az örsfőzőnök» című czikke nem közölhető. Eltekintve attól, hogy a közzéadás bajait egészen másutt keresi, mint a hol azok tényleg megvannak s nem azért nem ehetik a csendőr erőtadó húsételt, mert az erre szükséges pénz az örsfőzőnőre kell s így ez indokul egyáltalában nem szolgálhat, nem közölhető már azért sem, mert a terv kivihetetlen s nagyon sok pénzbe kerülne, mert az ön számításait ée 200 örsöt véve alapul 48000 korona évi kiadás hárulna e czímen a kincstárra s ugyanannyi az örsök összlétszámára. (Kétekem, hogy az örsfőzőnök tudománya ennyi pénzt megérjen.) Még egyet! Igen sok orvos szerint nem a hús adja az erőt, vagy legalább is nem a hús egyedül. Sok ember alig eszik évente kétszer-háromszor húst s mégis oly egészséges, mint a makk; — viszont a eok húsevés rheumás, idegességet s más hasonló bajokat idéz elő. A mi embereink legtöbbje nem egészségi szempontokból részesíti a húst előnyben, inkább azért, mert elkényeztetett úri gyomra irtózik a fűszeléktől, a melyet pedig tisztí előljárja nagyon zivresen megeszik.

Sz. J. III. cz. örsv. A megismételt helyszíni szemle eredményét tárgyaló czikke nem közölhető.

Sz. J. cz. örmester. «Néhány szó a csigánykérdéshez» című czikke — miután az abban foglaltakat mások már régen és többször elmondották — közlésre nem alkalmas.

875. A kérdezett mondat (Lasciate ogni speranza voi ch'entrate...) Dante Alighierinek «La divina commedia» költeménye «L'inferno» című részének harmadik ekekében foglaltatik. Helyes olasz kiejtése (magyaros írással) ez: «Lassáte onyi speranza, voi, kentráte»; magyar fordításban «hagyjatok fel minden reménynyel, ti, kik ide beléptek». Dante szerint ez a mondas a pokol kapujára van felírva.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, bosznial csendőrség, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállítói

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbőrből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény mellett szállítását. " " "

Kivánatra árjegyzéket bármintve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Nyugállományba helyezettek:

1911 szeptember 1-ével:

Szakács György, m. kir. VIII. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a megejtett felülvizsgálat alapján mint «rokkant, mindennemű népfelkelési szolgálatra nem alkalmas».

Választott lakhely: Ko sutbfalva (Bács-Bodrogmegye).

Kovács János I., VI. számú csendőrkerületbeli járásörmester, a felülvizsgálati szabály 3. §. 1. bekezdése alapján.

Választott lakhely: Simontornya.

Okiratilag megdicsértettek:

A m. kir. VII. sz. csendőrkerületi parancsnokság által: Szakács Lajos cz. őrsvezető II-od altiszt, e y három vármegye területére kiterjedt 21 rendbeli templombetörés által elkövetett lopás büntette, egy magánegyén kárára betörés által elkövetett lopás büntette, öt templomba való betörés által elkövetett lopás büntett kísérletének, szakértelemmel, leleményességgel, odaadó buzgalommal, fáradságot nem ismerő lelkiismeretességgel 737 órán át tartó nyomozás soráni kiderítése és tettesnek kézrekerítése és elfogásáért.

Gábor Simon csendőr cz. őrsvezető, mert egy három vármegye területére kiterjedt 21 rendbeli templombetörés által elkövetett lopás büntett, egy magánegyén kárára betörés által elkövetett lopás büntett kísérletének, szakértelemmel, leleményességgel, odaadó buzgalommal, fáradságot nem ismerő lelkiismeretességgel 737 órán át tartó nyomozás soráni kiderítése és tettesnek kézrekerítése és elfogása alkalmával járőrvezetőjét határozatosan támogatta.

Schwáb József műórás és ékszerész
Szabadka, Fő-tér. ::

A m. kir. csendőrség szíves figyelmébe! Az a csendőr, aki órát, ókszeret akar vásárolni, úgy készpénz mint részlete, forduljon olyan czégghez, amely rövid 1—2 év alatt kizárólag csak a csendőrségtől 120 elismerő levelben részesült, ezen elismerést csak azért értik el, mivel a saját kezéből szabályozott óra egy hó alatt legfeljebb csak 5 perccel különbözhet. Kerem szíveskedjenek mintákat kérni. A mintáknak ára 8 koronától feljebb. 40

Előléptettek:

1911 augusztus 1-ével:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában: Ivácson József, Szász Ferencz és Rákosi Gy. Zsigmond cz. őrsvezetők őrsvezetőkké;
az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

1911 augusztus 6-ával:

a m. kir. I. számú csendőrkerület állományában: Jánosi István, Sinka János, Vargyas Antal, Áron Fratilla, Andone János, Darabant Ferencz, Ladányi Ferencz, Paskalin Miklós, Mibály László, Szabó Elek, Pakucs Ferencz, Henter Lajos, Nagy Bálint, Pazaistyán János és Zólyomi Bálint csendőrök; továbbá

1911 augusztus 16-ával:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában: Hanek György, Bogsán Iván, Bakos András II., Hegyesi Imre, Bukarán Sándor, Rosiála Ákim, Medve Buza Pál és Somogyi Antal csendőrök, csendőr cz. őrsvezetőkké.

Lovaglási jutalomdíj.

A m. kir. VIII. számú csendőrkerület állományában: Kelesi Gábor cz. örmester, Bóli János őrsvezető és Lugosán János cz. őrsvezető, 3—3 drb. 10—10 koronás aranyból álló lovaglási jutalomdíjban.

3-szori bekenésre meg-
szabadul kelle-
metlen láb-, kéz-
és hónaljizzadásától a Riesz-féle kenőcs haszná-
lata által. 120 fillér beküldése ellenében
bérmentve, utánvéttel 175 fillérért szállítja
Riesz A. gyógyszerész Szent János gyógy-
szertára, Budapest, Széna-tér 1. (Azelőtt
Kiskunhalas.) Értéktelen utánzatoktól óva-
kodjék. — Postai szétküldés naponként. —
Gyógyszerkülönlegességek nagy raktára.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

...: Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószeresek dus választékban. ...:

Jegyzék a kitiltott őrsfőzönőkről bekötve
raktárunkon kapható.